ធម៌សូត្រ

ព្រះអភិធម្មត្ថសង្គហៈ

- បរិច្ឆេទទី ១ : ចិត្តសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ២ : ចេតសិកសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៦ : រូបសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៣ : បកិណ្ណកសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៧ : សមុច្ចយសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៤ : វិថីសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៥ : វិថីមុត្តសង្គហវិភាគ ភូមិចតុក្កៈ

ឧបាសិកា ជួន ស៊ុំដេត

ធម៌សូត្រ

ព្រះអភិធម្មត្ថសង្គហៈ

- បរិច្ឆេទទី ១ : ចិត្តសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ២ : ចេតសិកសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៦ : រូបសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៣ : បកិណ្ណកសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៧ : សមុច្ចយសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៤ : វិថីសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទទី ៥ : វិថីមុត្តសង្គហវិភាគ ភូមិចតុក្កៈ

ឧបាសិកា ជួន ស៊ុំជត

សមិស្សត្រ

ព្រះអភិធម្មត្ថសង្គហៈ

- បរិច្ឆេទ ទី ១ : ចិត្តសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទ ទី ២ : ចេតសិកសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទ ទី ៦ : រូបសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទ ទី ៣ : បកិណ្ណកសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទ ទី ៧ : សមុច្ចយសង្គហៈ
- បរិច្ឆេទ ទី ៤ : វិថីសង្គហ.

ឧបាសក ជុង ស៊ុផល

[illegible]

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

[illegible] ([illegible]) ([illegible]) [illegible] ([illegible])

D.03.04.05

ពុទ្ធបណាម

វិចិត្តធម្មវេទញ្ញុំ   បរមត្ថបារង្គុំ
បានវិបុំ ធយវិចុំ   វន្ទាមិ សិរសា គរុំ ៕

ប្រែថា៖ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ អភិវាទ ដោយគោរព ចំពោះអង្គសម្តេច ព្រះនិរាសភ សម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់៖

- ព្រះអង្គទ្រង់កំណត់ដឹងច្បាស់ អាចត្រាស់ សំដែងនៅព្រះសទ្ធម្ម ដោយវិចិត្រពិស្តារ,
- ព្រះអង្គទ្រង់បន្ទះ ដល់ហើយ នូវទីបំផុត នៃច្រាំង គឺ៖ ព្រះបរមត្ថធម៌,
- ព្រះអង្គទ្រង់បង្ក្រាប នូវសត្រូវ ពោលគឺ៖ កិលេស ជា សមុច្ឆេទបហាន,
- ទ្រង់ពុទ្ធប្រើជាញាណ (ញាណដែលដឹងច្បាស់) នៃបរមត្ថធម៌ ដោយមិនមានសេសសល់។

ក

S.09.04.05 **ធម្មបណាម**

អត្ថោភាសេបរិយុត្តន្តំ សីលាបទសតារកំ
មលបហន្តំ ធម្មមន្តំ វន្ទាមិ សិរសា អហំ ។

ប្រែថា៖ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ កកិរាន ព្រះសទ្ធម្ម ដ៏រុងរោចន៍ ដោយអត្ថ ស្រីប្រកបដោយ សីលា នៃបទគួរគេ ត្រកាលស្ងួចស្ងួនតារា, ភ្លឺផើញ្ញោង ផ្ញារាច ស្ងួចស្ងួនចិន្ត ដែលផ្ទុតពីពពក ។

សង្ឃបណាម

អគ្គសារធម្មជិតំ ភគ្គមានមយសិរិ
អយមិតំ បានសិរិ វន្ទាម្យ សង្ឃកេសរិ ។

ប្រែថា៖ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមស្គង អញ្ជលី នមស្សការ ចំពោះ ព្រះអរិយសង្ឃ អ្នកតម្រង់តាំងអាំ នៅក្នុងអគ្គសារធម៌, អ្នកមានសីលយានៈ និង ប្រកបដោយសិរី, បានចំណោល នូវកងសឹកសត្រូវ គឺ៖ កិលេសគ្រប់ខ្លួន ព្រមដោយមាធានុស័យ បាប ស្ងួចកាងសប់ ដែលពាយាត

ឮកច្រើតន្ត្យឲ្យក្សួយ ចរណា ស្តុះឯង ។

សំដែងហេតុនៃការប្រាកដឡើងរបស់ព្រះអាទិត្យ

១_បរិច្ឆត្តកមូលម្ហិ បណ្ឌុកម្ពល នាមកេ
សិលាសនេ សន្និសន្នោ អាទិច្ចោវ យុគន្ធរេ ។
សិលា = [illegible] , [illegible]

២_ចក្កវាឡសហស្សេហិ ទសហាគម្ម សព្វសោ
សន្និសន្នេន ទេវានំ គណេន បរិវារិតោ ។

៣_មាតរំ បមុខំ កត្វា តស្សាបញ្ញាយ តេជសា
អភិសម្មុកចារមគ្គំ ទេវានំ សម្បវត្តយិ ។

ប្រែថា៖

១_ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រថាប់គង់លើសិលាសនៈ ដែលសំរេចដោយកែវមណី ឈ្មោះបណ្ឌុកម្ពលដែល ប្រតិស្ឋាន នៅក្រោមម្លប់ដើមបរិច្ឆត្តក ទ្រង់ព្រះសិរី សោភាគ្យ ប្រដូចនឹង ព្រះអាទិត្យ លើកំពូលភ្នំយុគន្ធរ ។

២_ទេវតាទាំងឡាយ ដែលមកពីម៉ឺនចក្រវាឡ បាននាំគ្នាមកប្រជុំ គាល់ព្រះអង្គមានព្រះភាគដោយសុំញៗ

៣_ព្រះលោកុត្តរសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានផ្ញើ សន្តុសិតទេវបុត្រ ដែលស្លាប់សាញុតុសិតា ឲ្យមកប្រកាសក្នុងលោក នឹងព្រហ្មទាំងឡាយនោះ ហើយទ្រង់សំដែងព្រះអភិធម្មពាក្យថា៖ ដល់ទេវតា នឹងព្រហ្មទាំងឡាយនោះ អស់បន្តគ្នារហូត ១ វស្សាកាល ដោយពេញវៃ ព្រះសព្វញ្ញុតញ្ញាណ នោះ ។

វិតនី = ២០
សង្កូប = ២១
[illegible] = [illegible]

) ២០ ៗ: 1 (20-1=19)

អភិធម្មត្ថសង្គហបាលី បរិច្ឆេទទី១

ស្នាដៃ អ៊ឹម
S.06.09.2003

ចិត្តសង្គហវិភាគ

គាថាផ្ដើមបករណ៍

[illegible] ៣ពិសុទ្ធ ៤ គុណៈ[illegible]

១_ សម្មាសម្ពុទ្ធមតុលំ សសទ្ធម្មគណុត្តមំ
អភិវាទិយ ភាសិស្សំ អភិធម្មត្ថសង្គហំ ។

២_ តត្ថ វុត្តាភិធម្មត្ថា ចតុធា បរមត្ថតោ
ចិត្តំ ចេតសិកំ រូបំ និព្វានមិតិ សព្វថា ។

គាថាសង្គហៈ

៣- អដ្ឋធា លោភមូលានិ ទោសមូលានិ ច ទ្វិធា
មោហមូលានិ ច ទ្វេតិ ទ្វាទសាកុសលា សិយុំ ។

៤. សត្តាកុសលបាកានិ បុញ្ញបាកានិ អដ្ឋធា
ក្រិយាចិត្តានិ តីណីតិ អដ្ឋារស អហេតុកា ។

៥- បាបាហេតុកមុត្តានិ សោភណានីតិ វុច្ចរេ
ឯកូនសដ្ឋិ ចិត្តានិ អថេកនវុតីបិ វា ។

៦- វេទនាញាណសង្ខារ ភេទេន ចតុវីសតិ
សហេតុកាមាវចរ បុញ្ញបាកក្រិយា មតា ។

៧_កាមេ តេវីស បាកានិ បុញ្ញាបុញ្ញានិ វីសតិ
ឯកាទស ក្រិយា ចេតិ ចតុបញ្ញាស សព្វថា ។

៨_បញ្ចាសា ឈានភេទេន រូបាវចរមានសំ
បុញ្ញបាកក្រិយាភេទា តំ បញ្ចទសធា ភវេ ។

៩_ អាលម្ពនប្បភេទេន ចតុធារុប្បមានសំ
បុញ្ញបាកក្រិយាភេទា បុន ទ្វាទសធា ឋិតំ ។

១០_ចតុមគ្គប្បភេទេន ចតុធា កុសលន្តថា
បាកន្តស្ស ផលត្តាតិ អដ្ឋធា នុត្តរំ មតំ ។

១១_ទ្វាទសាកុសលានេវំ កុសលានេកវីសតិ
ឆត្តឹសេវ វិបាកានិ ក្រិយាចិត្តានិ វីសតិ ។

១២_ចតុបញ្ញាសធា កាមេ រូបេ បណ្ណរសីរយេ
ចិត្តានិ ទ្វាទសារុប្បេ អដ្ឋធានុត្តរេ តថា ។

១៣_ឥត្ថមេកូននវុតិ- ប្បភេទំ បន មានសំ
121 ឯកវីសសតំ វាថ វិភជន្តិ វិចក្ខណា ។

១៤_ឈានង្គយោគភេទេន កត្វេកេកន្តុ បញ្ចធា
វុច្ចតានុត្តរំ ចិត្តំ ចត្តាឡីសវិធន្តិ ច ។

40

១៥_យថា ច រូបាវចរំ   គយ្ហតានុត្តរំ តថា
បឋមាទិជ្ឈានភេទេ   អារុប្បញ្ចាបិ បញ្ចមេ ។

11   23

១៦_ឯកាទសវីធំ តស្មា   បឋមាទិកមីរិតំ
ឈានមេកេកមន្តេ តុ   តេវីសតិវីធំ ភវេ ។

37   52

១៧_សត្តតីសវីធំ បុញ្ញំ   ទ្វិបញ្ញាសវីធន្តថា
បាកមិច្ចាហុ ចិត្តានិ   ឯកវីសសតម្ពុធា ។

121

ចប់អភិធម្មត្ថសង្គហបាលី បរិច្ឆេទទី ១
ពោលដោយចិត្តសង្គហវិភាគ

៚

ង = ១០

* [illegible]
[illegible]

គាថាបណាម នៃពាក្យប្ដេជ្ញា របស់ ព្រះអនុរុទ្ធាចារ្យ

គាថាផ្ដើមបករណ៍(ជុផ្ដើមគម្ពីរ)

សម្មាសម្ពុទ្ធមតុលំ សសទ្ធម្មគណុត្តមំ
អភិវាទិយភាសិស្សំ អភិធម្មត្ថសង្គហំ ។

ប្រែថា៖ ខ្ញុំព្រះករុណា (ព្រះអនុរុទ្ធាចារ្យ) សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គឯង ពុំមានអ្នកណាប្រៀបបានឡើយ បួលរអង្គ ដោយព្រះសទ្ធម្ម និង គណៈព្រះសង្ឃ (គណៈ+ឧត្តម) ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ហើយ នឹងពោល គម្ពីរអភិធម្មត្ថសង្គហៈ ដូចតទៅ៖

D.29.08.04

គាថាសង្គហទី២

តត្រវុត្តាភិធម្មត្ថា ចតុធាបរមត្ថតោ
ចិត្តំ ចេតសិកំ រូបំ និព្វានមិតិ សព្វថា ។

ប្រែថា៖ អត្ថនៃព្រះ អភិធម្មត្ថសង្គហនោះ ដោយបរមត្ថហើយ មាន ៤ យ៉ាង គឺ៖ ចិត្ត ចេតសិក រូប និព្វាន ដោយប្រការទាំងពួង ។

គាថាសង្គហទី ៣

អដ្ឋធា លោភមូលានិ ទោសមូលានិ ចទ្វិធា
មោហមូលានិ ចទ្វេតិ ទ្វាទសាកុសលា សិយុំ ។

ប្រែថា៖ អកុសលចិត្តមាន ១២ ដួង គឺ៖

- លោភមូលចិត្ត ៨ ដួង
- ទោសមូលចិត្ត ២ ដួង
- និង មោហមូលចិត្ត ២ ដួង ។

(*) ព្រះបាលី និង សេចក្ដីប្រែក្នុង លោភមូលចិត្ត ៨ ដួង

១- សោមនស្សសហគតំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយមិនមាន ការដឹកនាំ
ព្រមដោយសោមនស្សវេទនា ប្រកបដោយការយល់ខុស ។

២- សោមនស្សសហគតំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយមានការដឹកនាំ ព្រម
ដោយសោមនស្សវេទនា ប្រកបដោយការយល់ខុស ។

៣- សោមនស្សសហគតំ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយមិនមានការដឹកនាំ ព្រម
ដោយសោមនស្សវេទនា មិនប្រកបដោយការយល់ខុស ។

៤- សោមនស្សសហគតំ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយមានការដឹកនាំ ព្រម
ដោយសោមនស្សវេទនា មិនប្រកបដោយការយល់ខុស ។

៥- ឧបេក្ខាសហគតំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយមិនមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ប្រកបដោយការយល់ខុស ។

៦-ឧបេក្ខាសហគតំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើងដោយមានការដឹកនាំ ព្រមដោយ
ឧបេក្ខាវេទនា ប្រកបដោយការយល់ខុស ។

៧-ឧបេក្ខាសហគតំ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយឥតមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា មិនប្រកបដោយការយល់ខុស ។

៨- ឧបេក្ខាសហគតំ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ចិត្ត ដែលកើតឡើង ដោយមាន ការដឹកនាំ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា មិនប្រកបដោយការយល់ខុស ។

(*2) ព្រះបាលី និង សេចក្ដីប្រែក្នុង ទោសមូលចិត្ត ២ ដួង

១-ទោមនស្សសហគតំ បដិឃសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយឥតមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយទោមនស្សវេទនា ប្រកបដោយការថ្នាំងថ្នាក់ ។

២- ទោមនស្សសហគតំ បដិឃសម្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយទោមនស្សវេទនា ប្រកបដោយការថ្នាំងថ្នាក់ ។

(*) ព្រះបាលី និង សេចក្តីប្រែក្នុង មោហមូលចិត្ត ២ ដួង

១- ឧបេក្ខាសហគតំ វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តំ.-
ចិត្តដែលកើតឡើង ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា
ប្រកបដោយ សេចក្តី សង្ស័យ ។

២- ឧបេក្ខាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តំ.-
ចិត្តដែលកើតឡើង ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា
ប្រកបដោយ សេចក្តី រសើរសាយ ៕

តារាង អកុសលចិត្ត ១២ ដួង

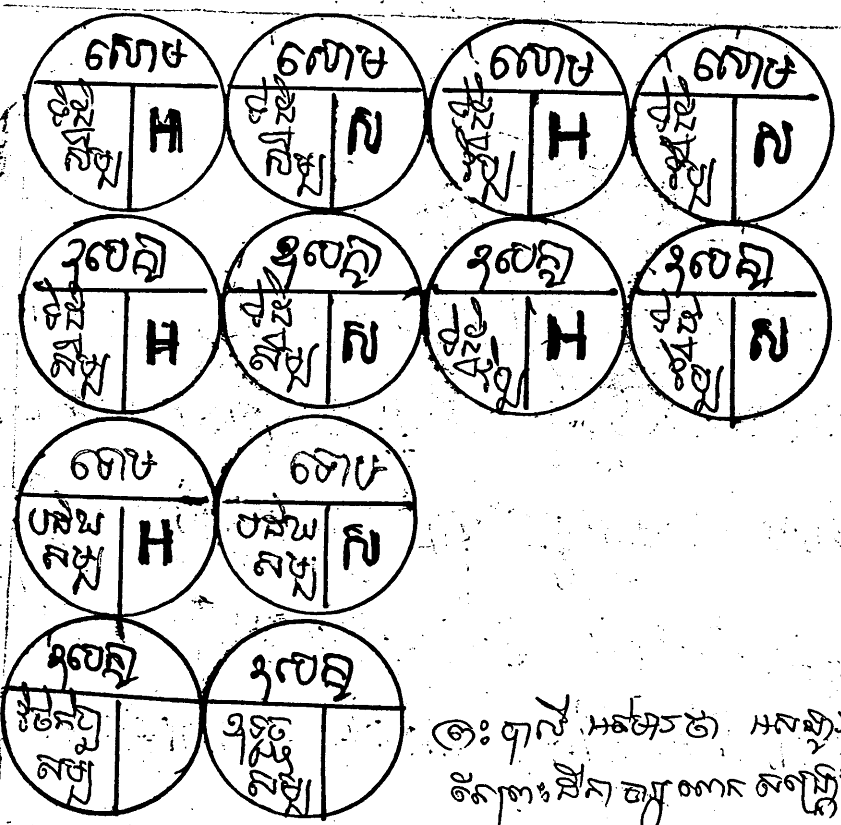
លោភ
ទិដ្ឋិ សម្ប
H
ស
ឧបេក្ខា
ទោស
បដិឃ សម្ប
វិចិក សម្ប
ឧទ្ធច្ច សម្ប

ព្រះបាលី អង្គុត្តរ៣ អដ្ឋកថា ,
[illegible] ដីកា [illegible] អដ្ឋកថា

S. 09.10.04
(៩ រោច ភទ្របទ
ឆ្នាំ 2548)

គាថាសង្គហទី ៤

សត្តាកុសលបាកានិ បុញ្ញបាកានិ អដ្ឋធា
ក្រិយាចិត្តានិ តីណីតិ អដ្ឋារស អហេតុកា ។

ប្រែ.- អហេតុកចិត្ត មាន ១៨ ដួង គឺ៖

- អកុសលវិបាកចិត្ត ៧ ដួង
- អហេតុកកុសលវិបាកចិត្ត ៨ ដួង
- និង អហេតុកកិរិយាចិត្ត ៣ ដួង

(ក)- ព្រះបាលី និង សេចក្ដីប្រែក្នុង អកុសលវិបាកចិត្ត **៧** ដួង

១.- ឧបេក្ខាសហគតំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យចក្ខុវត្ថុ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ឃើញរូបារម្មណ៍ មិនល្អ ។

២.- ឧបេក្ខាសហគតំ សោតវិញ្ញាណំ

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យសោតវត្ថុ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ឮសំឡេង មិនល្អ ។

៣.- ឧបេក្ខាសហគតំ ឃានវិញ្ញាណំ

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យ ឃានវត្ថុ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ធុំក្លិន មិនល្អ ។

៤. ឧបេក្ខាសហគតំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ.-

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យ ជិវ្ហាវត្ថុ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ដឹងរសមិនល្អ ។

៥. ទុក្ខសហគតំ កាយវិញ្ញាណំ.-

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យ កាយវត្ថុ
ព្រមដោយទុក្ខវេទនា ដឹងផោដ្ឋព្វៈ មិនល្អ ។

៦. ឧបេក្ខាសហគតំ សម្បដិច្ឆន្នចិត្តំ.-

សម្បដិច្ឆន្នចិត្ត ដែលកើតឡើង
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ទទួលបញ្ចារម្មណ៍មិនល្អ ។

៧. ឧបេក្ខាសហគតំ សន្តីរណចិត្តំ.-

សន្តីរណចិត្ត ដែលកើតឡើង
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ពិចារណាបញ្ចារម្មណ៍មិនល្អ ។

([illegible]) ព្រះបាលី និង សេចក្តីប្រែក្នុង អហេតុកកុសលវិបាក ៨

១- ឧបេក្ខាសហគតំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យ ចក្ខុវត្ថុ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ឃើញរូបារម្មណ៍ល្អ ។

២- ឧបេក្ខាសហគតំ សោតវិញ្ញាណំ.-

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យសោតវត្ថុ

ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ឮសំឡេងល្អ ។

៣- ឧបេក្ខាសហគតំ ឃានវិញ្ញាណំ.-

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យឃានវត្ថុ

ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ដឹងក្លិនល្អ ។

៤. ឧបេក្ខាសហគតំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ.-

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យជិវ្ហាវត្ថុ

ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ដឹងរសល្អ ។

៥. សុខសហគតំ កាយវិញ្ញាណំ.-

ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយអាស្រ័យកាយវត្ថុ

ព្រមដោយសុខវេទនា ដឹងផោដ្ឋព្វៈល្អ ។

៦- ឧបេក្ខាសហគតំ សម្បដិច្ឆនចិត្តំ.-

សម្បដិច្ឆនចិត្ត ដែលកើតឡើង

ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ទទួលបញ្ចារម្មណ៍ល្អ ។

៧- ឧបេក្ខាសហគតំ សន្តីរណចិត្តំ

សន្តីរណចិត្ត ដែលកើតឡើង

ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ពិចារណាបញ្ចារម្មណ៍ល្អ ។

៨- សោមនស្សសហគតំ សន្តីរណចិត្តំ

សន្តីរណចិត្ត ដែលកើតឡើង

ព្រមដោយសោមនស្សវេទនា ពិចារណាបញ្ចារម្មណ៍

ល្អក្រៃលែង ។

(ខ)- ព្រះបាលី និង សេចក្តីប្រែក្នុង អហេតុកកិរិយាចិត្ត ៣ ដួង

១- ឧបេក្ខាសហគតំ បញ្ចទ្វារាវជ្ជនចិត្តំ -

បញ្ចទ្វារាវជ្ជនចិត្ត ដែលកើតឡើង

ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា នឹកពឹងរកអារម្មណ៍តាមបញ្ចទ្វារ ។

២- ឧបេក្ខាសហគតំ មនោទ្វារាវជ្ជនចិត្តំ

មនោទ្វារាវជ្ជនចិត្ត ដែលកើតឡើង

ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា នឹកពឹងរកអារម្មណ៍តាម

មនោទ្វារ និង កំណត់អារម្មណ៍តាមបញ្ចទ្វារ ។

៣- សោមនស្សសហគតំ ហសិតុប្បាទចិត្តំ

ហសិតុប្បាទចិត្ត ដែលកើតឡើង

ព្រមដោយសោមនស្សវេទនា ជាចិត្តដែលនាំឲ្យកើតការ

ញញឹម ។

តារាង អហេតុកចិត្ត ១៨

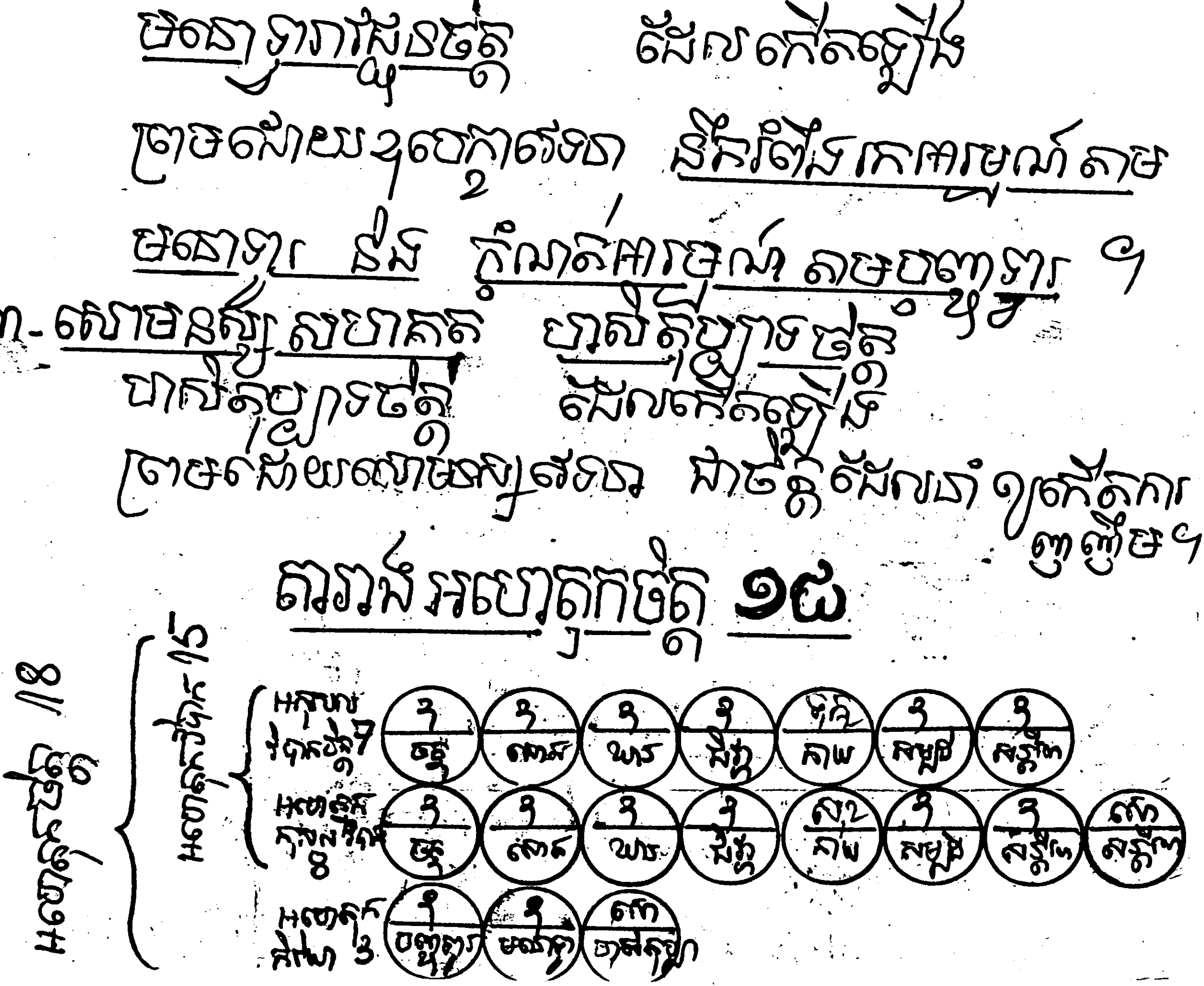
អហេតុកចិត្ត 18
អហេតុកវិបាក 15
អកុសលវិបាកចិត្ត 7
ឧ ចក្ខុ
ឧ សោត
ឧ ឃាន
ឧ ជិវ្ហា
ទុក្ខ កាយ
ឧ សម្បដិ
ឧ សន្តីរ
អហេតុកកុសលវិបាក ៨
ឧ ចក្ខុ
ឧ សោត
ឧ ឃាន
ឧ ជិវ្ហា
សុខ កាយ
ឧ សម្បដិ
ឧ សន្តីរ
សោ សន្តីរ
អហេតុកកិរិយា 3
ឧ បញ្ចទ្វារ
ឧ មនោទ្វារ
សោ ហសិតុប្បាទ

គាថាសង្គហទី៥

បាបាហេតុកមុត្តានិ សោភណានីតិវុច្ចរេ
ឯកូនសដ្ឋិ ចិត្តានិ អថេកនវុតីបិវា ។

ប្រែថា÷ ចិត្ត ៥៩ ឬ ៩១ ដួង ដែលផុតពី អកុសលចិត្ត និង អហេតុកចិត្ត , បណ្ដាតហៅថា សោភណចិត្ត ។

គាថាសង្គហទី៦

វេទនាញាណសង្ខារ ភេទេនចតុវីសតិ
សហេតុកាមាវចរ បុញ្ញបាកក្រិយាមតា ។

ប្រែថា÷ កាមាវចរកុសលចិត្ត កាមាវចរវិបាកចិត្ត កាមាវចរកិរិយាចិត្ត ដែលមានហេតុ មាន២៤ តាមប្រភេទនៃវេទនា ញាណ និង សង្ខារ ។

ព្រះបាលី និង សេចក្ដីប្រែក្នុង មហាកុសលចិត្តដំបូងគឺ៖

១_ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ចិត្តដែលកើតឡើង ដោយឥតមានការដឹកនាំ ព្រមដោយសោមនស្សវេទនា ប្រកបដោយបញ្ញា ។

២- សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ផលដែលកើតឡើង ដោយមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយសោមនស្សវេទនា ប្រកបដោយបញ្ញា ។
៣- សោមនស្សសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ផលដែលកើតឡើង ដោយមិនមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយសោមនស្សវេទនា មិនប្រកបដោយបញ្ញា ។
៤- សោមនស្សសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ផលដែលកើតឡើង ដោយមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយសោមនស្សវេទនា មិនប្រកបដោយបញ្ញា
៥. ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ផលដែលកើតឡើង ដោយមិនមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ប្រកបដោយបញ្ញា ។
៦- ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ផលដែលកើតឡើង ដោយមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា ប្រកបដោយបញ្ញា ។
៧- ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ
ផលដែលកើតឡើង ដោយមិនមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា មិនប្រកបដោយបញ្ញា ។
៨- ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ
ផលដែលកើតឡើង ដោយមានការដឹកនាំ
ព្រមដោយឧបេក្ខាវេទនា មិនប្រកបដោយបញ្ញា ។/ចប់

គាថាសង្ខបទី៧

23 20

កាមេតេវីសបាកានិ បុញ្ញាបុញ្ញានិ វីសតិ

54

ឯកាទសក្រិយាចេតា ចតុបញ្ញាស សព្វថា ។

ប្រែថា÷ ក្នុងកាមភូមិ កាមាវចរចិត្តទាំងអស់មាន៥៤ ដួង គឺៈ

- វិបាកចិត្ត ២៣ ដួង
- កុសលចិត្ត និង អកុសលចិត្ត ២០ ដួង
- និង ក្រិយាចិត្ត ១១ ដួង ។

គាថាសង្ខបទី៨

បញ្ចាឃានភេទេន រូបាវចរមានសំ

បុញ្ញបាកក្រិយាភេទា តំបញ្ចទសធាភវេ ។

ប្រែថា÷ រូបាវចរចិត្ត មាន៥ដួង តាមប្រភេទនៃឈាន

រូបាវចរចិត្តទាំង មាន១៥ដួង តាមប្រភេទនៃ កុសល

វិបាក និង ក្រិយា ។

ព្រះបាលី និង សេចក្ដីប្រែក្នុង រូបាវចរចិត្ត ១៥ដួង

គឺៈ

10ក

១-វិតក្ក វិចារ បីតិ សុខេកគ្គតា សហិតំ បឋមជ្ឈាន
កុសលចិត្តំ វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ

បឋមជ្ឈាន កុសលចិត្ត១ វិបាកចិត្ត១ កិរិយាចិត្ត១ ដែលកើតព្រមដោយអង្គឈាន៥ គឺៈ វិតក្ក វិចារៈ បីតិ សុខៈ ឯកគ្គតា

២-វិចារ បីតិ សុខេកគ្គតា សហិតំ ទុតិយជ្ឈាន កុសលចិត្តំ
វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ

ទុតិយជ្ឈាន កុសលចិត្ត១ វិបាកចិត្ត១ កិរិយាចិត្ត ១ ដែលកើតព្រមដោយអង្គឈាន៤ គឺៈ វិចារ បីតិ សុខ ឯកគ្គតា ។

៣-បីតិ សុខេកគ្គតា សហិតំ តតិយជ្ឈាន
កុសលចិត្តំ វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ

តតិយជ្ឈាន កុសលចិត្ត ១ វិបាកចិត្ត ១ កិរិយាចិត្ត ១ ដែលកើតព្រមដោយអង្គឈាន ៣ គឺៈ បីតិ សុខ ឯកគ្គតា ។

៤-សុខេកគ្គតា សហិតំ ចតុត្ថជ្ឈាន
កុសលចិត្តំ វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ

ចតុត្ថជ្ឈាន កុសលចិត្ត ១ វិបាកចិត្ត ១ កិរិយាចិត្ត១ ដែលកើតព្រមដោយអង្គឈាន ២ គឺៈ សុខៈ ឯកគ្គតា ។

៥-ឧបេក្ខេកគ្គតា សហិតំ បញ្ចមជ្ឈាន
កុសលចិត្តំ វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ

បញ្ចមជ្ឈាន កុសលចិត្ត ១ វិបាកចិត្ត ១ កិរិយាចិត្ត ១
ដែលកើត ព្រមដោយអង្គឈាន ២ គឺៈ ឧបេក្ខា ឯកគ្គតា

D.30.01.05

គាថាសង្គហទី៩

អាលម្ពនប្បភេទេន ចតុធារុប្បមានសំ
បុញ្ញបាកក្រិយាភេទា បុនទ្វាទសធា ឋិតំ ។

ប្រែថា៖ អរូបាវចរចិត្ត មាន ៤ ដួង តាមប្រភេទនៃអារម្មណ៍
មាន ១២ ដួង តាមប្រភេទនៃកុសល វិបាក និងកិរិយា ។

ព្រះបាលី និងសេចក្តីប្រែក្នុង អរូបាវចរចិត្ត ១២ ដួង គឺៈ

១-ឧបេក្ខេកគ្គតាសហិតំ អាកាសានញ្ចាយតន
កុសលចិត្តំ វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ

អាកាសានញ្ចាយតន កុសលចិត្ត ១ វិបាកចិត្ត ១ កិរិយាចិត្ត ១
ដែលកើត ព្រមដោយអង្គឈាន ២ គឺៈ ឧបេក្ខា ឯកគ្គតា ។

២-ឧបេក្ខេកគ្គតាសហិតំ វិញ្ញាណញ្ចាយតន
កុសលចិត្តំ វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ

វិញ្ញាណញ្ចាយតន កុសលចិត្ត១ វិបាកចិត្ត១ កិរិយាចិត្ត១
ដែលកើត ព្រោះសោយអង្គឈាន២ គឺ៖ ឧបេក្ខា ឯកគ្គតា។

៣- ឧបេក្ខកគ្គតាសហិតំ អាកិញ្ចញ្ញាយតន
កុសលចិត្តំ វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ
អាកិញ្ចញ្ញាយតន កុសលចិត្ត១ វិបាកចិត្ត១ កិរិយាចិត្ត១
ដែលកើត ព្រោះសោយអង្គឈាន២ គឺ៖ ឧបេក្ខា ឯកគ្គតា។

៤- ឧបេក្ខកគ្គតាសហិតំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន
កុសលចិត្តំ វិបាកចិត្តំ កិរិយាចិត្តំ
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន កុសលចិត្ត១ វិបាកចិត្ត១ កិរិយាចិត្ត១
ដែលកើត ព្រោះសោយអង្គឈាន២ គឺ៖ ឧបេក្ខា ឯកគ្គតា៕

អាទិត្យទី(២៤) ថ្ងៃអង្គារ៍ទី២០.០៩.២០០៥ (១២កើត ខែ២ ភទ្របទ ២៥៤៩)

អ: 63A/2

គាថាសង្គហទី ១០

ចតុមគ្គប្បភេទេន ចតុធាកុសលន្តថា
បាកន្តស្សផលត្តាតិ អដ្ឋធានុត្តរំ មតំ ។

ន័យប្រែ÷ លោកុត្តរចិត្ត មាន ៨ដួង គឺ៖

-លោកុត្តរកុសលចិត្ត មាន ៤ដួង តាមប្រភេទមគ្គ៤

-និងលោកុត្តរវិបាកចិត្ត ក៏មាន៤ដួង ដូចគ្នា ព្រោះ ជាផល របស់លោកុត្តរកុសលចិត្ត នោះ ។

* ព្រះបាលី និង សេចក្តីប្រែក្នុង លោកុត្តរកុសលចិត្ត
៤ ឬ ២០ ដួង

១-វិតក្ក វិចារ បីតិ សុខ ឯកគ្គតា សហគតំ បឋមជ្ឈានសោតា-
-បត្តិមគ្គចិត្តំ សកទាគាមិមគ្គចិត្តំ អនាគាមិមគ្គចិត្តំ អរហត្តមគ្គ
ចិត្តំ

បឋមជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គចិត្ត ១ សកទាគាមិមគ្គចិត្ត ១ អនាគាមិមគ្គចិត្ត ១ អរហត្តមគ្គចិត្ត១ ដែលកើតព្រម ដោយ អង្គឈាន ៥គឺ៖ វិតក្ក វិចារៈ បីតិ សុ.ខៈ ឯកគ្គតា ។

២_ វិចារបីតិសុខេកគ្គតា សហិតំ ទុតិយជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ
សកទាគាមិមគ្គចិត្តំ អនាគាមិមគ្គចិត្តំ អរហត្តមគ្គចិត្តំ
ទុតិយជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គចិត្ត ១ សកទាគាមិមគ្គចិត្ត ១
អនាគាមិមគ្គចិត្ត ១ អរហត្តមគ្គចិត្ត ១ ដែលកើតព្រមដោយ
អង្គឈាន ៤ គឺៈ វិចារ បីតិ សុខ ឯកគ្គតា ។

៣_ បីតិសុខេកគ្គតា សហិតំ តតិយជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ
សកទាគាមិមគ្គចិត្តំ អនាគាមិមគ្គចិត្តំ អរហត្តមគ្គចិត្តំ
តតិយជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គចិត្ត ១ សកទាគាមិមគ្គចិត្ត ១
អនាគាមិមគ្គចិត្ត ១ អរហត្តមគ្គចិត្ត ១ ដែលកើតព្រមដោយ
អង្គឈាន ៣ គឺៈ បីតិ សុខ ឯកគ្គតា ។

៤_ សុខេកគ្គតា សហិតំ ចតុត្ថជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ
សកទាគាមិមគ្គចិត្តំ អនាគាមិមគ្គចិត្តំ អរហត្តមគ្គចិត្តំ
ចតុត្ថជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គចិត្ត ១ សកទាគាមិមគ្គចិត្ត ១
អនាគាមិមគ្គចិត្ត ១ អរហត្តមគ្គចិត្ត ១ ដែលកើតព្រម
ដោយអង្គឈាន ២ គឺៈ សុខៈ ឯកគ្គតា ។

៥. ឧបេក្ខេកគ្គតា សហិតំ បញ្ចមជ្ឈាន សោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ
សកទាគាមិមគ្គចិត្តំ អនាគាមិមគ្គចិត្តំ អរហត្តមគ្គចិត្តំ

បញ្ចមជ្ឈានសោតាបត្តិមគ្គចិត្ត ១ សកទាគាមិមគ្គចិត្ត ១ អនាគាមិមគ្គចិត្ត ១ អរហត្តមគ្គចិត្ត ១ ដែលកើតព្រមដោយអង្គឈាន ២ គឺ៖ ឧបេក្ខា ឯកគ្គតា ។

* ព្រះបាលី នឹង សេចក្តីប្រែក្នុង លោកុត្តរវិបាកចិត្ត ៤ ឬ ២០

១_វិតក្កវិចារបីតិសុខេកគ្គតាសហិតំ បឋមជ្ឈានសោតាបត្តិផលចិត្តំ សកទាគាមិផលចិត្តំ អនាគាមិផលចិត្តំ អរហត្តផលចិត្តំ

បឋមជ្ឈានសោតាបត្តិផលចិត្ត ១ សកទាគាមិផលចិត្ត ១ អនាគាមិផលចិត្ត ១ អរហត្តផលចិត្ត ១ ដែលកើតព្រមដោយអង្គឈាន ៥ គឺ៖ វិតក្ក វិចារ បីតិ សុខៈ ឯកគ្គតា ។

២_វិចារបីតិ សុខេកគ្គតាសហិតំ ទុតិយជ្ឈានសោតាបត្តិផលចិត្តំ សកទាគាមិផលចិត្តំ អនាគាមិផលចិត្តំ អរហត្តផលចិត្តំ

ទុតិយជ្ឈាន សោតាបត្តិផលចិត្ត ១ សកទាគាមិផលចិត្ត ១ អនាគាមិផលចិត្ត ១ អរហត្តផលចិត្ត ១ ដែលកើតព្រមដោយ អង្គឈាន ៤ គឺ៖ វិចារ បីតិ សុខៈ ឯកគ្គតា ។

៣_បីតិសុខេកគ្គតាសហិតំ តតិយជ្ឈានសោតាបត្តិផលចិត្តំ សកទាគាមិផលចិត្តំ អនាគាមិផលចិត្តំ អរហត្តផលចិត្តំ

តតិយជ្ឈានសោតាបត្តិផលចិត្ត ១ សកទាគាមិផលចិត្ត ១

អនាគាមិផលចិត្ត ១ អរហត្តផលចិត្ត ១ ដែលកើតព្រម
ដោយអង្គឈាន ៣ គឺៈ បីតិ សុខៈ ឯកគ្គតា ។

៤. សុខេកគ្គតាសហគតំ ចតុត្ថជ្ឈាន សោតាបត្តិផលចិត្តំ
សកទាគាមិផលចិត្តំ អនាគាមិផលចិត្តំ អរហត្តផលចិត្តំ
ចតុត្ថជ្ឈាន សោតាបត្តិផលចិត្ត ១ សកទាគាមិផលចិត្ត ១
អនាគាមិផលចិត្ត ១ អរហត្តផលចិត្ត ១ ដែលកើតព្រម
ដោយអង្គឈាន ២ គឺៈ សុខៈ ឯកគ្គតា ។

៥- ឧបេក្ខេកគ្គតាសហគតំ បញ្ចមជ្ឈាន សោតាបត្តិផលចិត្តំ
សកទាគាមិផលចិត្តំ អនាគាមិផលចិត្តំ អរហត្តផលចិត្តំ
បញ្ចមជ្ឈាន សោតាបត្តិផលចិត្ត ១ សកទាគាមិផលចិត្ត ១
អនាគាមិផលចិត្ត ១ អរហត្តផលចិត្ត ១ ដែលកើតព្រមដោយ
អង្គឈាន ២ គឺៈ ឧបេក្ខា ឯកគ្គតា ។

តារាងលោកុត្តរចិត្ត ៨ ឬ ៤០ ដួង

បឋម	ទុតិយ	តតិយ	ចតុត្ថ	បញ្ចម	
តក្ក ចា បី សុ ឯ	ចា បី ឯ សុ	បី ឯ សុ	សុ ឯ	ឧ ឯ	សោតាបត្តិមគ្គ
តក្ក ចា បី សុ ឯ	ចា បី ឯ សុ	បី ឯ សុ	សុ ឯ	ឧ ឯ	សកទាគាមិមគ្គ
តក្ក ចា បី សុ ឯ	ចា បី ឯ សុ	បី ឯ សុ	សុ ឯ	ឧ ឯ	អនាគាមិមគ្គ
តក្ក ចា បី សុ ឯ	ចា បី ឯ សុ	បី ឯ សុ	សុ ឯ	ឧ ឯ	អរហត្តមគ្គ
តក្ក ចា បី សុ ឯ	ចា បី ឯ សុ	បី ឯ សុ	សុ ឯ	ឧ ឯ	សោតាបត្តិផល
តក្ក ចា បី សុ ឯ	ចា បី ឯ សុ	បី ឯ សុ	សុ ឯ	ឧ ឯ	សកទាគាមិផល
តក្ក ចា បី សុ ឯ	ចា បី ឯ សុ	បី ឯ សុ	សុ ឯ	ឧ ឯ	អនាគាមិផល
តក្ក ចា បី សុ ឯ	ចា បី ឯ សុ	បី ឯ សុ	សុ ឯ	ឧ ឯ	អរហត្តផល

គាថាសង្គហទី ១១

12ដួ 21ដួ

ទ្វាទសា កុសលានេវ កុសលានេក វីសតិ
36 20ដួ
ឆត្តឹសេវ វិបាកានិ ក្រិយាចិត្តានិ វីសតិ ។

សរុប.-- អកុសលចិត្ត មានត្រឹម ១២ ដួង
- កុសលចិត្ត មាន ២១ ដួង
- វិបាកចិត្ត មាន ៣៦ ដួង
- កិរិយាចិត្ត មាន ២០ ដួង ៕

គាថាសង្គហទី ១២

៥៤ 15

ចតុប្បញ្ញាសធាកាមេ រូបេបណ្ណរសីរយេ
12 8ដួ
ចិត្តានិ ទ្វាទសារូបេ អដ្ឋធានុត្តរេ តថា ។

សរុប.-- ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែង ចិត្ត
- ក្នុង កាមភូមិ មាន ៥៤ ដួង
- ក្នុង រូបភូមិ មាន ១៥ ដួង
- ក្នុង អរូបភូមិ មាន ១២ ដួង
- និង ក្នុង លោកុត្តរភូមិ មាន ៨ ដួង ៕

ទ.19.03.05 **គាថា សង្គហទី១៣**

ឥតមេកូននវុតិ- ប្បភេទំបនមានសំ
ឯកវីសសតំវាថ វិភជន្តិ វិចក្ខណា ។

នប្រ.- ន័យម្យ៉ាងទៀត អ្នកប្រាជ្ញ បានចែកចិត្ត ដែល
ចែកជា ៨៩ ដួង ដូចដែលបានពោលមក
ហើយនេះ ជា ១២១ ដួង ។

ទ.02.04.05 **គាថាសង្គហទី ១៤**

ឈានង្គយោគភេទេន កត្វេកេកន្តុ បញ្ចធា
វុច្ចតានុត្តរំ ចិត្តំ ចត្តាឡីសវិធន្តិ ច ។

ពប្រ.- លោកពោល លោកុត្តរចិត្ត ថា៖ មាន
៤០ ដួង ទៀតផង ដោយចែកជាមួយយ៉ាងៗ
៥ ដួង តាមប្រភេទនៃការប្រកប អង្គឈាន ។

គាថាសង្ខេបទី ១៥

យថា ច រូបាវចរំ គយ្ហតានុត្តរំ តថា
បឋមាទិជ្ឈានភេទេ អារុប្បញ្ចាបិ បញ្ចមេ

ប្រែថា៖ រូបាវចរចិត្ត បណ្ឌិតទមែងកាន់យក ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់នៃឈាន មានបឋមជ្ឈានជាដើម , យ៉ាងណាមិញ អនុត្តរចិត្ត លោកក៏កាន់យក ក្នុង សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ នៃឈាន មាន បឋមជ្ឈាន ជាដើម ក៏យ៉ាងនោះដែរ សម្រាប់ អរូបឈាន លោកក៏កាន់យក ក្នុងឈាន ទី៥ ។

ប្រែតាមន័យម្យ៉ាងទៀតថា៖

លោកសំដែង លោកុត្តរចិត្ត តាមប្រភេទ របស់ឈាន មាន បឋមជ្ឈាន ជាដើម ដូចរូបាវចរចិត្ត ទាំង អរូបាវចរចិត្ត លោកក៏សំដែង ទុក ក្នុង បញ្ចមជ្ឈាន ៕

D.03.04.05

គាថាសង្គហទី ១៦

១១ ឬ ព្រោះហេតុនោះ

ឯកាទសវិធំ តស្មា បឋមាទិកមីរិតំ

២៣

ឈានមេកេកមន្តេតុ តេវីសតិវិធំ ភវេ ។

ប្រែថា៖ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ឈានចិត្ត ដែលប្រកប ដោយ បឋមជ្ឈាន ជាដើម ក្នុងឈានទីមួយៗ មាន ១១ ដួង , ប៉ុន្តែ ឈានចិត្ត ចុងក្រោយ មាន ២៣ ដួង ។

D.03.04.05

គាថាសង្គហ ទី ១៧

37 52 ឬ

សត្តតឹសវិធំ បុញ្ញំ ទ្វិបញ្ញាសវិធំតថា

121

បាកមិច្ចាហុ ចិត្តានិ ឯកវីសសតម្ពុធា ។

ប្រែថា៖ កុសលចិត្ត មាន ៣៧ ដួង , ចំណែកវិបាកចិត្ត មាន ៥២ ដួង , ដូច្នោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ទើប ពោលចិត្ត ៨៩ ដួង ជាចិត្ត ១២១ ដួង ។

(ចប់ការសំដែងសេចក្តីបរមត្ថនៃចិត្តសង្គហៈ) D.03.04.05

6
ក

[illegible] = 55 , [illegible]

- [illegible] 11

[illegible] 16

[illegible]

- ឯកូនវីសតិ : 20 ខ្វះ 1 = 19
- ឯកូនសដ្ឋិ : 60 - ខ្វះ 1 = 59
- តយោ : 3
- អដ្ឋវីសតិ = 28
- ចត្តាលីសំ = 40
- តឹសំ = 30

គម្ពីរព្រះអភិធម្មត្ថសង្គហ

បរិច្ឆេទទី ២

ចេតសិកសង្គហវិភាគ

តេរស = 13
ចុទ្ទស = 14
បញ្ចវីស = 25

គាថាសង្គហៈ

១_ឯកុប្បាទនិរោធា ច ឯកាលម្ពនវត្ថុកា
ចេតោយុត្តា ទ្វិបញ្ញាស ធម្មា ចេតសិកា មតា។

២_តេរសញ្ញសមានា ច ចុទ្ទសាកុសលា តថា
សោភណា បញ្ចវីសាតិ ទ្វិបញ្ញាស បវុច្ចរេ ។

៣_តេសំ ចិត្តាវិយុត្តានំ យថាយោគមិតោ បរំ
ចិត្តុប្បាទេសុ បច្ចេកំ សម្បយោគោ បវុច្ចតិ។

៤_សត្ត សព្វត្ថ យុជ្ជន្តិ យថាយោគំ បកិណ្ណកា
ចុទ្ទសាកុសលេស្វេវ សោភណេស្វេវ សោភណា។

17ក

៥- ឆសដ្ឋី បញ្ចបញ្ញាស ឯកាទស ច សោឡស
សត្តតិ វីសតិ ចេវ បកិណ្ណកវិវជ្ជិតា ។

៦- បញ្ចបញ្ញាស ឆសដ្ឋដ្ឋ- សត្តតិ តិសត្តតិ
ឯកបញ្ញាស ចេកូន សត្តតិ សបកិណ្ណកា ។

៧- សព្វាបុញ្ញេសុ ចត្តារោ លោភមូលេ តយោ គតា
ទោសមូលេសុ ចត្តារោ សសង្ខារេ ទ្វយំ តថា ។

[illegible] អកុស.ចេតសិក14

៨- វិចិកិច្ឆា វិចិកិច្ឆា- ចិត្តេ ចាតិ ចតុទ្ទស
[illegible]
ទ្វាទសាកុសលេស្វេវ សម្បយុជ្ជន្តិ បញ្ចធា ។

៩- ឯកូនវីសតិ ធម្មា ជាយន្តេកូនសដ្ឋិសុ
(៣) តយោ សោឡសចិត្តេសុ អដ្ឋវីសតិយំ ទ្វយំ ។

១០- បញ្ញា បកាសិតា សត្ត- ចត្តាឡីសវិធេសុបិ
[illegible]
សម្បយុត្តា ចតុទ្ធេវំ សោភនេស្វេវ សោភនា ។

១១- ឥស្សាមច្ឆេរកុក្កុច្ច វិរតិ ករុណាទយោ

{៧ ៨ {៩ ១០ {១១ ១២ {១៣ ១៤ {១៧ ១៨ [illegible]

ចតុត្ថី = 34 តឹស = 30
តតិយា = 33 ចេវ = ទ្វីវ
ទុតិយា = 32

នានា កទាចិ មានោ ច ថីនមិទ្ធំ តថា សហ ។

១២_យថាវុត្តានុសារេន សេសា និយតយោគិនោ
សង្គហញ្ច បវក្ខាមិ តេសំ ទានិ យថារហំ ។

36 35

១៣_ឆត្តឹសានុត្តរេ ធម្មា បញ្ចត្តឹស មហគ្គតេ
អដ្ឋតឹសាបិ លព្ភន្តិ កាមាវចរ សោភណេ ។

D.10.04.05

១៤_សត្តវីសត្យបុញ្ញម្ហិ ទ្វាទសាហេតុកេតិ ច
យថាសម្ភវយោគេន បញ្ចធា តត្ថ សង្គហោ ។

36 35 34

១៥_ឆត្តឹស បញ្ចត្តឹសាថ ចតុត្តឹស យថាក្កមំ
តេត្តឹស ទ្វយមិច្ចេវំ បញ្ចធានុត្តរេ ឋិតា ។

35 34 33

១៦_បញ្ចត្តឹស ចតុត្តឹស តេត្តឹសាថ យថាក្កមំ
ទ្វត្តឹស ចេវ តឹសាតិ បញ្ចធាវ មហគ្គតេ ។

38 37 36

១៧_អដ្ឋតឹស សត្តតឹស ទ្វយំ ឆត្តឹសកំ សុភេ
បញ្ចត្តឹស ចតុត្តឹស ទ្វយំ តេត្តឹសកំ ក្រិយេ ។

[illegible]

១៨_តេត្តឹស បាកេ ទ្វត្តឹស ទ្វយេកត្តឹសតិ ភវេ
សហេតុកាមាវចរ បុញ្ញបាកក្រិយា មនេ ។

១៩_ន វិជ្ជន្តេត្ថ វិរតី ក្រិយាសុ ច មហគ្គតេ
អនុត្តរេ អប្បមញ្ញា កាមបាកេ ទ្វយំ តថា ។

២០_អនុត្តរេ ឈានធម្មា អប្បមញ្ញា ច មជ្ឈិមេ
វិរតី ញាណបីតី ច បរិត្តេសុ វិសេសកា ។

២១_ឯកូនវីសដ្ឋារស វីសេកវីស វីសតិ
ទ្វាវីសបណ្ណរសេតិ សត្តធា កុសលេ ឋិតា ។

២២_សាធារណា ច ចត្តារោ សមានា ច ទសាបរេ
ចុទ្ទសេតេ បវុច្ចន្តិ សព្វាកុសលយោគិនោ ។

២៣_ទ្វាទសេកាទស ទស សត្ត ចាតិ ចតុព្វិធា
អដ្ឋារសាហេតុកេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ សង្គហា ។

២៤_អហេតុកេសុ សព្វត្ថ សត្ត សេសា យថារហំ

ន ព្ទៃះ

ឥតិ វិត្ថារតោ វុត្តា តេត្តឹសវិធ សង្គហា ។

២៥. ឥត្ថំ ចិត្តាវិយុត្តានំ សម្បយោគញ្ច សង្គហំ
ញត្វា ភេទំ យថាយោគំ ចិត្តេន សមមុទ្ទិសេ ។

(ទុតិយោ បរិច្ឆេទោ និដ្ឋិតា)

ថា = ២៩/៤.

* * *

D.10.04.05

សម្បយោគលក្ខណៈ ៤

(លក្ខណៈការប្រកបចេតសិកជាមួយចិត្ត)

គាថាសង្គហ ទី ១

ឯកុប្បាទនិរោធា ច ឯកាលម្ពនវត្ថុកា
ចេតោយុត្តា ទ្វិបញ្ញាស ធម្មា ចេតសិកា មតា ។

ប្រែថា៖ សភាវធម៌ ៥២ យ៉ាង ប្រកបជាមួយចិត្ត, កើតផង រលត់ ១ខណៈ តែមួយជាមួយចិត្ត, មានអារម្មណ៍ ផង ទីតាំង តែមួយ ជាមួយចិត្ត ឈ្មោះថា៖ ចេតសិក ។

* * *

S.23.04.05

គាថាសង្គហទី ២

តេរសញ្ញសមានា ច ចុទ្ទសាកុសលា តថា
សោភណា បញ្ចវីសាតិ ទ្វិបញ្ញាស បវុច្ចរេ ។

ប្រែថា – លោកពោលថា៖ ចេតសិក ៥២ ដួង គឺ៖

- អញ្ញសមានាចេតសិក ១៣ ដួង
- អកុសលចេតសិក ១៤ ដួង
- និង សោភណចេតសិក ២៥ ដួង ។

តារាងចេតសិក ៥២ ដួង៖

អញ្ញសមានាចេតសិក ១៣	សព្វចិត្តសាធារណចេតសិក	៧	ផ, វេ, ស, ចេ, ឯ, ជី, ម
	បកិណ្ណកចេតសិក	៦	វិត, ចា, អ, វី, បី, ឆ
អកុសលចេតសិក ១៤	មោចតុក្កចេតសិក	៤	មោ, អហិ, អនោ, ឧទ្ធ
	លោតិកចេតសិក	៣	លោ, ទិ, មា
	ទោចតុក្កចេតសិក	៤	ទោ, ឥ, មច្ឆ, កុ
	ថីទុកចេតសិក	២	ថី, មិ
	វិចិកិច្ឆា ឯកកចេតសិក	១	វិចិ
សោភណចេតសិក ២៥	សោភណសាធារណចេតសិក	១៩	សទ្ធា, សតិ, ហិរិ, ឱត្ត, អលោ, អទោ, តត្រ, ក.បស្ស, ចិ.បស្ស, ក លហុ, ចិ លហុ, ក មុទុ, ចិ មុទុ, ក កម្ម, ចិ កម្ម, ក បា, ចិ បា, ក ឧជុ, ចិ ឧជុ
	វិរតិចេតសិក	៣	វាចា, កម្មន្ត, អាជី
	អប្បមញ្ញាចេតសិក	២	ករុ, មុទិ
	បញ្ញិន្ទ្រិយចេតសិក	១	ប

S. 02.07.05

សម្បយោគន័យ

(តើចេតសិក → ឈរ កើតក្នុងចិត្ត)

(ការប្រកប របស់ចេតសិក ក្នុងចិត្ត)

[illegible] ចេតសិក [illegible]

គាថាសង្គហទី ៣

តេសំ ចិត្តាវិយុត្តានំ យថាយោគមិតោ បរំ

ចិត្តុប្បាទេសុ បច្ចេកំ សម្បយោគោ បវុច្ចតិ។

ប្រែថា៖ តពីនេះទៅ ខ្ញុំព្រះករុណា នឹង សំដែង ការប្រកប ចេតសិកទាំងនោះ ជាមួយចិត្តដែល ជាទីកើត [របស់ចេតសិក] មួយដួងៗ តាមសមគួរ។

គាថាសង្គហៈ ទី ៤

សត្ត សព្វត្ថ យុជ្ជន្តិ យថាយោគំ បកិណ្ណកា

ចុទ្ទសាកុសលេស្វេវ សោភនេស្វេវ សោភនា។

ប្រែថា៖ - សព្វចិត្តសាធារណចេតសិក ៧ដួង ប្រកបក្នុង ចិត្តទាំងឡាយ,

- បកិណ្ណកចេតសិក ៦ ដួង ប្រកបជាមួយចិត្តតាម សមគួរ [មិនគ្រប់ដួង],
- អកុសលចេតសិក ១៤ ដួង ប្រកបជាមួយ អកុសលចិត្ត បានតែម្យ៉ាង ,

- សោភណចេតសិក ២៥ ដួង ប្រកបជាមួយ
សោភណចិត្ត បានតែម្យ៉ាង ។

1. អញ្ញសមានាចេតសិក សម្បយោគនយ

តាំងចេតសិក (អញ្ញសមានាចេតសិក) → ទៅរកចិត្ត

(ការប្រកប អញ្ញសមានាចេតសិក)
(ការរាប់ចិត្ត ដែល អញ្ញសមានាចេតសិក ប្រកប)

គាថាសង្គហទី ៥

៦៦ ៥៥ ១១ ១៦
ឆសដ្ឋី បញ្ចបញ្ញាស ឯកាទស ច សោឡស
៧០ ២០ វៀរចាក
សត្តតិ វីសតិ ចេវ បកិណ្ណក វិវជ្ជិតា ។

ប្រែថា: ចិត្តដែលជាទីកើត របស់ចេតសិកទាំងនោះ ដែលវៀរពីបកិណ្ណកចេតសិក មាន: ៦៦ ដួង, ៥៥ ដួង, ១១ ដួង, ១៦ ដួង, ៧០ ដួង និង ២០ ដួង តាមលំដាប់ ។ (បកិណ្ណកចេតសិកប្រកប ចំនួន ក្នុងចិត្ត)

គាថាសង្គហទី ៦

៥៥ ៦៦ ៧៨ ៧៣
បញ្ចបញ្ញាស ឆសដ្ឋ្យ- ដ្ឋសត្តតិ តិសត្តតិ
៥១ ៦៩
ឯកបញ្ញាស ចេកូន សត្តតិ សប្បកិណ្ណកា ។

ប្រែថា: ចិត្តដែលប្រកបជាមួយ បកិណ្ណកចេតសិក មាន: ៥៥ ដួង, ៦៦ ដួង, ៧៨ ដួង, ៧៣ ដួង, ៥១ ដួង និង ៦៩ ដួង ។ (បកិណ្ណកចេតសិកប្រកប ចូល ក្នុងចិត្ត)

បកិណ្ណកចេតសិក វៀរ (៦៦) (៥៥) (១១) (១៦) (៧០) (២០)
បកិណ្ណកចេតសិក ប្រកបក្នុងចិត្ត (៥៥) (៦៦) (៧៨) (៧៣) (៥១) (៦៩)

II. អកុសលចេតសិក សម្បយោគន័យ

([illegible] → ៧ ចេតសិក) (ការប្រកប អកុសលចេតសិក)
ការភ្ជាប់ ផ្គុំ ជាមួយ អកុសលចេតសិក ប្រកប)

គាថាសង្គហទី ៧ & ទី ៨

ចេតសិក ៤(ឌ) [illegible]

សព្វាបុញ្ញេសុ ចត្តារោ លោភមូលេ តយោ គតា
ទោសមូលេសុ ចត្តារោ សសង្ខារេ ទ្វយំ តថា
វិចិកិច្ឆា វិចិកិច្ឆា- ចិត្តេ ចាតិ ចតុទ្ទស
ទ្វាទសាកុសលេស្វេវ សម្បយុជ្ជន្តិ បញ្ចធា។

ចំប្រែថា: អកុសលចេតសិក ១៤ ដួង ប្រកបក្នុង អកុសលចិត្ត ១២ ដួង ជា ៥ ន័យ គឺ៖

មោហចតុក្ក — មោហៈ: 12, អហិរិកៈ: 12, អនោត្តប្បៈ: 12, ឧទ្ធច្ចៈ: 12
- ចេតសិក ៤ ដួង ប្រកបក្នុង អកុសលចិត្តទាំងអស់,

លោភត្រិក 3 — លោភៈ: 8, ទិដ្ឋិ 4, មានៈ: 4
- ចេតសិក ៣ ដួង ប្រកបក្នុង លោភមូលចិត្ត,

ទោសចតុក្ក — ទោសៈ 2, ឥស្សា 2, មច្ឆរិយ 2, កុក្កុច្ចៈ 2
- ចេតសិក ៤ ដួង ប្រកបក្នុង ទោសមូលចិត្ត,

ថីនទុក — ថីនៈ: 5, មិទ្ធៈ: 5
- ចេតសិក ២ ដួង ប្រកបក្នុង សសង្ខារិកចិត្ត,

វិចិកិច្ឆា ១
- វិចិកិច្ឆា ចេតសិក ១ ដួង ប្រកបក្នុង វិចិកិច្ឆាចិត្ត។

សម្បយោគនីយ 16 នីយ

អកុសល ៧ ចេតសិក { ១. [illegible] (49.12) (១នីយ)
២. [illegible]
- [illegible] 55 ចិត្ត (១នីយ)
- [illegible] — " — 66 ចិត្ត (១នីយ)
- អហេតុក — " — (ឬ110) ៧៤ ចិត្ត (១នីយ)
- [illegible] — " — (105 ឬ) 73 ចិត្ត (១នីយ)
- [illegible] — " — 51 ចិត្ត (១នីយ)
- [illegible] — " — (101 ឬ) ៦៩ ចិត្ត (1 នីយ)

I ៧នីយ + II ៥នីយ + III ៤នីយ = 16 នីយ

III. សោភណចេតសិក សម្បយោគន័យ

(ការរាប់សោភណចេតសិក → ទៅរាប់ចិត្ត)

(ការប្រកប សោភណ ចេតសិក)

ការរាប់ចិត្ត ដែលសោភណចេតសិកប្រកប

គាថាសង្គហៈ ទី៩ & ទី ១០

- ឯកូនវីសតិ ធម្មា ជាយន្តេកូនសដ្ឋិសុ
  តយោ សោឡសចិត្តេសុ អដ្ឋវីសតិយំ ទ្វយំ ។
- បញ្ញា បកាសិតា សត្ត- ចត្តាឡីសវិធេសុបិ
  សម្បយុត្តា ចតុធេវំ សោភនេស្វេវ សោភនា ។

សោភណសាធារណចេតសិក ១៩ ឬ ៩១

ន័យថា:- ចេតសិក ១៩ដួង កើតក្នុងចិត្ត ៥៩ដួង,

វិរតី ៣ដួ មហាកុ. 8 + លោកុត្តរ 8 (ឬ 40)

- ចេតសិក ៣ ដួង កើតក្នុងចិត្ត ១៦ ដួង (ឬ 48)

អប្បមញ្ញា ២៨ ឬ 1

- ចេតសិក ២ ដួង កើតក្នុងចិត្ត ២៨ ដួង

មហាកុ 8
មហាក្រិ. 8
រូបកុ. 3
រូបវិ. 3
រូបក្រិ. 3
) 12

- បញ្ញាចេតសិក លោកសំដែងទុកក្នុងចិត្ត ៤៧ដួង,

សោភណចេតសិក ប្រកបក្នុងសោភណចិត្ត មាន ៤ន័យ

ចំណោទ: [illegible] ៧1

- មហាកុ ញាណសម្ប 4
- មហាវិបាក ញាណសម្ប 4
- មហាក្រិ. ញាណសម្ប 4
- ឈានចិត្ត 35 ឬ 67

47 ឬ 79

(ចប់ សម្បយោគន័យ)

D31-07-05
125B [illegible]

គាថាសង្គហទី ១១ & ទី ១២

ឥស្សាមច្ឆេរកុក្កុច្ច វិរតិករុណាទយោ
នានាកទា ចិមានោច ថីនមិទ្ធំ តថាសហ ។

យថាវុត្តា នុសារេន សេសានិយ តយោគិនោ
សង្គហញ្ច បវក្ខាមិ តេសន្ទានិ យថារហំ ។

ប្រែថា:- ឥស្សាចេតសិក មច្ឆរិយចេតសិក កុក្កុច្ចចេតសិក វិរតិចេតសិក និង ករុណាចេតសិក ជាដើម រមែងកើត បែកគ្នា និង កើតក្នុងពេលខ្លះ, - ចំណែក មានះចេតសិក រមែងកើតក្នុងពេលខ្លះ, - និង ថីនមិទ្ធចេតសិក រមែងកើត ក្នុងពេលខ្លះ តែកើតព្រមគ្នា ។ (គាថាទី ១១)

តាមន័យ ដែលពោលមកហើយខាងដើម ចេតសិកដែលនៅសល់ ទៀតតែប្រកបជាមួយចិត្ត, ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះករុណា នឹងពោល សង្គហនយនៃចេតសិកទាំងនោះ តាមសមគួរ ។ (គាថាទី ១២)

22ក

ទ.០៦០៥.០៥

(ការតាំងចិត្ត
→ [illegible])

សង្គហៈន័យ ៣៣

(ការរាប់ចំនួនចេតសិកក្នុងចិត្ត)

គាថាសង្គហទី ១៣ & ទី ១៤

ឆត្តឹសានុត្តរេ ធម្មា   បញ្ចត្តឹស មហគ្គតេ
អដ្ឋត្តឹសាបិ លព្ភន្តិ   កាមាវចរសោភណេ ។

សត្តវីស ត្យបុញ្ញម្ហិ   ទ្វាទសាហេតុកេតិ ច
យថាសម្ភវយោគេន   បញ្ចធា តត្ថ សង្គហោ ។

ប្រែ. សង្គហន័យ គឺ ការរាប់ចំនួនចេតសិកក្នុងចិត្ត នោះ មាន ៥ ន័យ ដោយការប្រកបបាន តាមសមគួរ

គឺៈ
- ចេតសិក ៣៦ ដួង ប្រកបបានក្នុង 5ចិ៍ម លោកុត្តរចិត្ត,
- ចេតសិក ៣៥ ដួង ប្រកបបានក្នុង 5ចិ៍ម មហគ្គតចិត្ត,
- ចេតសិក ៣៨ ដួង ប្រកបបានក្នុង 12ចិ កាមាវចរសោភណចិត្ត,
- ចេតសិក ២៧ ដួង ប្រកបបានក្នុង 7ចិម អកុសលចិត្ត,
- ចេតសិក ១២ ដួង ប្រកបបានក្នុង 4ចិម អហេតុកចិត្ត ។

៣៦ < អញ្ញ ១៣
លោកុត្តរ. 23 (-អប្ប 2)

៣៨ < អញ្ញ : 13
សោភណ: 25

១២ — អញ្ញសមាន 12
(- ឆន្ទ:)

៣៥ < អញ្ញ: ១៣
សោភណចេ: ២២ (-វិរតី3)

២៧ < អញ្ញ : 13
អកុសលចេ 14

ថ.06.08.០៥

I. លោកុត្តរចិត្តសង្គហនិយ (គាថាសំដែងតាមក្បួន ចិត្ត → ចេតសិក)

(គាថាបង្ហាញចេតសិក ក្នុង លោកុត្តរចិត្ត)

គាថាសង្គហៈទី ១៥

36 35 34

ឆត្តឹស បញ្ចតឹសាថ ចតុត្តឹស យថាក្កមំ
តេត្តឹស ទ្វយមិច្ចេវំ បញ្ចធានុត្តរេ ឋិតា ។

ប្រែ.- ចេតសិកទាំងឡាយ នៅក្នុង លោកុត្តរចិត្ត មាន ៥ ន័យ យ៉ាងនេះគឺ៖ ចេតសិក ៣៦ ដួង, ចេតសិក ៣៥ ដួង, ចេតសិក ៣៤ ដួង, ចេតសិក ៣៣ ដួង និង ចេតសិក ៣៣ ដួង តាមលំដាប់។

II. មហគ្គតចិត្ត សង្គហនិយ (គាថាបង្ហាញចេតសិកក្នុង មហគ្គតចិត្ត)

ថ.07.08.០៥

គាថាសង្គហៈទី ១៦

35 34 33

បញ្ចតឹស ចតុត្តឹស តេត្តឹសាច យថាក្កមំ
32 30
ទ្វត្តឹស ចេវ តឹសាតិ បញ្ចធាវ មហគ្គតេ ។

ប្រែ.- ចេតសិកទាំងឡាយ តាំងនៅក្នុង មហគ្គតចិត្ត មាន ៥ ន័យ យ៉ាងនេះគឺ៖ ចេតសិក ៣៥ ដួង, ចេតសិក ៣៤ ដួង

ចេតសិក ៣៣ ដួង , ចេតសិក ៣២ ដួង និង ចេតសិក ៣០ ដួង តាមលំដាប់ ។

ទ.13.04.05 III. កាមាវចរ សោភណចិត្ត សង្គហន័យ

ម៉ោ 12 ដឹង (ការរាប់ចំនួន ចេតសិក ក្នុង កាមាវចរសោភណចិត្ត)

គាថាសង្គហៈទី ១៧ & ទី ១៨

[illegible]

- អដ្ឋត្តឹស សត្តត្តឹស ទ្វយំ ឆត្តឹសកំ សុភេ
បញ្ចត្តឹស ចតុត្តឹស ទ្វយំ តេត្តឹសកំ ក្រិយេ ។

[illegible]

- តេត្តឹស បាកេ ទ្វត្តឹស ទ្វយេកត្តឹសកំ ភវេ
សហេតុ កាមាវចរ បុញ្ញបាកក្រិយា មនេ ។

ន័យប្រែ៖ ក្នុង កាមាវចរ សោភណចិត្ត គឺ៖

- មហាកុសលចិត្ត ៨ ដួង
- មហាវិបាកចិត្ត ៨ ដួង
- មហាកិរិយាចិត្ត ៨ ដួង

ដែលមាន ហេតុ , ២

ចេតសិក ៣៨ ដួង , ៣៧ ដួង តាមរៀង និង ៣៦ ដួង រួមចូលក្នុង សហេតុក កាមាវចរកុសលចិត្ត ៕

ចេតសិក ៣៥ ដួង , ៣៤ ដួង តាមរៀង និង ៣៣ ដួង រួមចូលក្នុង សហេតុក កាមាវចរ កិរិយាចិត្ត ៕

ចេតសិក ៣៣ ដួង , ៣២ ដួង តាមរៀង និង ៣១ ដួង រួមចូលក្នុង សហេតុក កាមាវចរ វិបាកចិត្ត ៕

S. 20. 04/05

ចិត្តដែលមិនប្រកបដោយ វិរតី . អប្បមញ្ញា

គាថាសង្ខេបទី ១៩

មិនប្រកប   ក្នុង មហាកិរិយាចិត្ត   ផង ក្នុង មហគ្គតចិត្ត
នវិជ្ជន្តេត្ថ វិរតី   ក្រិយេសុ ច មហគ្គតេ
លោកុត្តរចិត្ត ៨   ក្នុងមហាវិបាក   ពីរចំនួន
អនុត្តរេ អប្បមញ្ញា   កាមបាកេ ទ្វយំតថា ៕

ន័យប្រែ៖ ក្នុង ចំណោមចិត្តនោះ៖ វិរតីចេតសិក ៣ ដួង រមែង មិនប្រកប ក្នុង មហាកិរិយាចិត្ត [៨] ដួង និង ក្នុង មហគ្គតចិត្ត [២៧] ដួង ៕

អប្បមញ្ញាចេតសិក [២] ដួង រមែង មិនប្រកប

ក្នុង លោកុត្តរចិត្ត [៨] ដួង, ព្រម ទាំង វិរតិចេតសិក ទាំង អប្បមញ្ញាចេតសិក ក៏រមែង មិនកើត ក្នុង មហាវិបាក ចិត្ត [៨] ដួង ៕

វិសេសក ចេតសិក

(ចេតសិក ដែលកើតឡើងផ្សេងគ្នា)

គាថា សង្គហៈ ទី ២០

មហាកុសលចិត្ត

អនុត្តរេ ឈានធម្មា អប្បមញ្ញា ច មជ្ឈិមេ

ក្នុងកាមសោភណចិត្ត

វិរតី ញាណបីតី ច បរិត្តេសុ វិសេសកា ៕

ប្រែថា៖ +1 ក្នុង លោកុត្តរចិត្ត អង្គឈាន ទាំង ៥ គឺៈ វិតក្ក វិចារ បីតិ សុខៈ ឯកគ្គតា រមែងកើតផ្សេងគ្នា,

+2 ក្នុង មហគ្គតចិត្ត អប្បមញ្ញា ចេតសិក២ និង អង្គឈាន ទាំង ៥ រមែង កើតផ្សេងគ្នា,

+3 ក្នុង កាមាវចរ សោភណចិត្ត វិរតីចេតសិក ៣, បញ្ញាចេតសិក ១, បីតិចេតសិក ១, អប្បមញ្ញា ចេតសិក ២ រមែង កើតផ្សេងគ្នា ៕

D. 21,08.05

IV. អកុសលចិត្ត សង្គហន័យ

[illegible] (ការរាប់ចំនួនចេតសិកក្នុង អកុសលចិត្ត)

គាថាសង្គហៈទី ២១

ឯកូនវីសដ្ឋារស វីសេកវីស វីសតិ
ទ្វាវីស បណ្ណរសាតិ សត្តធា កុសលេ ឋិតា។

ន័យថា:- សង្គហន័យ តាំងនៅក្នុង អកុសលចិត្ត [១២]ដួង មាន ៧ន័យ គឺ:- ចេតសិក ១៩ ដួង, ចេតសិក១៨ ដួង, ចេតសិក២០ដួង, ចេតសិក២១ដួង, ចេតសិក២០ដួង, ចេតសិក២២ ដួង និង ចេតសិក ១៥ដួង ។

S.27.08.05

សព្វាកុសលយោគី ចេតសិក

(ចេតសិក ដែលប្រកបក្នុង អកុសលចិត្តទាំងអស់)

គាថាសង្គហទី ២២

សាធារណា ច ចត្តារោ សមានា ច ទសាបរេ
ចុទ្ទសេតេ បវុច្ចន្តិ សព្វាកុសលយោគិនោ។

ន័យ.- ចេតសិក ១៤ ដួង ទាំងនេះ គឺ:- អកុសលសាធារណ

ចេតសិក (មោចតុក) ៤ដួង នឹង អញ្ញសមានា ចេតសិក ១០ ដទៃទៀត (វៀរ អធិមោក្ខចេតសិក, បីតិចេតសិក, ឆន្ទៈចេតសិក) លោកហៅថា៖ សព្វាកុសលយោគីចេតសិក (គឺ ចេតសិកដែលប្រកបក្នុងអកុសលចិត្តទាំងអស់)។

S.27.08.05

ប អហេតុក សង្គហន័យ

(ការរាប់ចំនួន ចេតសិក ក្នុង អហេតុកចិត្ត)

គរ ដើម

គាថាសង្គហៈ ទី ២៣

ទ្វាទសេក ទស ទស សត្តចាតិ ចតុទ្ទស
អដ្ឋារសាហេតុកេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ សង្គហោ។

ប្រែថា៖ សង្គហន័យ ក្នុង អហេតុកចិត្ត ១៨ ដួង មាន ៤ ន័យ គឺ៖ ចេតសិក ១២ ដួង, ចេតសិក ១១ ដួង, ចេតសិក ១០ ដួង នឹង ចេតសិក ៧ ដួង។

D.28.08.05

គាថាសង្គហ ទី ២៤

ទាំងអស់ ៧ ចេតសិកសល់ តាមសមគួរ
អហេតុកេសុ សព្វត្ថ សត្ត សេសា យថារហំ
ពិស្តារ សង្គហន័យ
ឥតិ វិត្ថារតោ វុត្តោ តេត្តឹសវិធសង្គហោ ។
ដោយប្រការដូច្នេះ ដែលលោកពោល 33

ប្រែថា៖ សព្វចិត្តសាធារណចេតសិក ៧ ដួង រមែងប្រកប ក្នុងអហេតុកចិត្តទាំងអស់, បកិណ្ណកចេតសិកដែលនៅសល់ ៥ (វៀរឆន្ទៈ) ប្រកបក្នុងអហេតុកចិត្តតាមសមគួរ, ទីព្រះករុណា (ព្រះអនុរុទ្ធាចារ្យ) ពោលសង្គហន័យទុក ៣៣ យ៉ាង ដោយពិស្តារ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ន.10.09.05 **ការរាប់ចេតសិកស្មើចំនួនចិត្ត**

គាថាសង្គហ ទី ២៥

ឥត្ថំ ចិត្តាវិយុត្តានំ សម្បយោគញ្ចសង្គហំ
ញត្វា ភេទំ យថាយោគំ ចិត្តេន សមមុទ្ទិសេ ។

២៦ក

ចំប្រោះ បុគ្គល កាលបើស្រាវ សម្បយោគន័យ [១៦ ន័យ] និង សង្គហន័យ [៣៣ន័យ] នៃចេតសិកហើយ គប្បី សំដែង ប្រភេទ [របស់ចេតសិកទាំងនោះ] ឲ្យស្មើគ្នានឹង [ចំនួនរបស់] ចិត្ត តាមសមគួរ ។

D.240405

អញ្ញសមានាចេតសិក ១៣ដួង

ក. សព្វចិត្តសាធារណចេតសិក ៧ដួងគឺៈ

១_ផស្ស = ការប៉ះខ្ទប់អារម្មណ៍

២_វេទនា = ការសោយអារម្មណ៍

៣_សញ្ញា = ការចងចាំអារម្មណ៍

៤_ចេតនា = ការតាំងចិត្ត

5 ៥_ឯកគ្គតា = ការមានអារម្មណ៍តែមួយ

៦_ជីវិតិន្ទ្រិយ = ការរក្សាសម្បយុត្តធម៌

៧_មនសិការ = ការស្ទើរទុកក្នុងចិត្ត

ខ. បកិណ្ណកចេតសិក ៦ដួង គឺៈ

2 ៨_វិតក្ក = ការត្រិះរិះ

៩_វិចារ = ការពិចារណា

មានសភាពគង់នៅចិត្ត

១០_អធិមោក្ខ = ការជឿស៊ប់ (ការសម្រេចនូវ [illegible] ដែល [illegible])

6 ១១_វីរិយ: = ការព្យាយាម ការឧស្សាហ

១២_បីតិ = ការឆ្អែតចិត្ត (ពេញចិត្ត)

១៣_ឆន្ទៈ = ការប៉ងប្រាថ្នា (ប៉ុនប៉ងនឹងធ្វើការល្អ:)

អកុសលចេតសិក ១៤ ដួង

ក. មោហចតុក្ក ៤ ដួង គឺ:

១៤_ មោហ = ការវង្វេង

១៥_ អហិរិក = ការមិនខ្មាស់បាប

១៦_ អនោត្តប្ប = ការមិនតក់ស្លុត ភិត សលះបង់បាប

១៧_ ឧទ្ធច្ច = ការរវើរវាយ

ខ. លោភតិក ៣ ដួង គឺ:

១៨_ លោភ = ការជាប់ជំពាក់

១៩_ ទិដ្ឋិ = ការយល់ខុស

២០_ មានះ = ការលើកតម្កើងខ្លួន

គ. ទោសចតុក្ក ៤ ដួង គឺ:

២១_ ទោស = ការថ្នាំងថ្នាក់

២២_ ឥស្សា = ការច្រណែន

២៣_ មច្ឆរិយ = ការកំណាញ់

២៤_ កុក្កុច្ច = ការក្តៅក្រហាយ

28

ឃ. ថីទ្ធក ចេតសិក ២ ដួងគឺ៖

២៥. ថីន = ការរួញរា ([illegible])

២៦. មិទ្ធ = ការងោកងក់

ង. វិចិកិច្ឆា ចេតសិក ១ ដួងគឺ៖

២៧. វិចិកិច្ឆា = ការសង្ស័យ ។

សោភណចេតសិក ២៥ ដួងគឺ

ក. សោភណសាធារណចេតសិក ១៩ ដួងគឺ

២៨. សទ្ធា = ការជឿ [illegible]

២៩. សតិ = ការរលឹក

៣០. ហិរិ = ការខ្មាសបាប [illegible]

៣១. ឱត្តប្ប = ការតក់ស្លុតភ័យផលរបស់បាប ([illegible])

៣២. អលោភ = ការមិនជាប់ជំពាក់

៣៣. អទោស = ការមិនថ្នាំងថ្នាក់

[illegible]

៣៤. តត្រមជ្ឈត្តតា = ភាពជាកណ្តាល (គ្មានការប្រកាន់[illegible])

៣៥. កាយបស្សទ្ធិ = ការស្ងប់នៃកាយ

[illegible]

៣៦. ចិត្តបស្សទ្ធិ = ការស្ងប់នៃចិត្ត ≠ [illegible]

៣៧. កាយលហុតា = ការស្រាលនៃកាយ

៣៨. ចិត្តលហុតា = ការស្រាលនៃចិត្ត

៣៩. កាយមុទុតា = ការទន់ភ្លន់នៃកាយ

៤០. ចិត្តមុទុតា = ការទន់ភ្លន់នៃចិត្ត

៤១. កាយកម្មញ្ញតា = ការសមគួរនៃកាយ

៤២. ចិត្តកម្មញ្ញតា = ការសមគួរនៃចិត្ត

៤៣. កាយបាគុញ្ញតា = ការស្ទាត់ជំនាញនៃកាយ

៤៤. ចិត្តបាគុញ្ញតា = ការស្ទាត់ជំនាញនៃចិត្ត

៤៥. កាយុជុកតា = ការទៀងត្រង់នៃកាយ

៤៦. ចិត្តុជុកតា = ការទៀងត្រង់នៃចិត្ត

ខ. វិរតិចេតសិក ៣ ដួង គឺ៖

3 ៤៧. សម្មាវាចា = ការពោលត្រូវ

4 ៤៨. សម្មាកម្មន្ត = ការធ្វើការត្រូវ

5 ៤៩. សម្មាអាជីវ = ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ

គ. អប្បមញ្ញាចេតសិក ២ ដួងគឺៈ

៥០. ករុណា = ការអាណិត

៥១. មុទិតា = ការត្រេកអរតាម

ឃ. បញ្ញិន្ទ្រិយចេតសិក ១ ដួងគឺៈ

៥២. បញ្ញា = ការដឹងសព្វ ។

៚

អវសាន គាថា

ឥច្ឆានុរូប រចិតេ អភិធម្មត្ថសង្គហោ
ទុតិយោ បរិច្ឆេទោយំ សមាសេនេវ និដ្ឋិតោ ។

ប្រែថាៈ បរិច្ឆេទទី២ ឈ្មោះ ចេតសិកសង្គហវិភាគ ក្នុង បករណ៍ អភិធម្មត្ថសង្គហៈ ដោយ ព្រះអនុរុទ្ធាចារ្យ រចនាទុក ចប់ហើយ ដោយ ប្រការសង្ខេប ។

(ចប់ បរិច្ឆេទទី ២ ឈ្មោះ ចេតសិកសង្គហវិភាគ ក្នុង គម្ពីរ អភិធម្មត្ថសង្គហៈ)

គម្ពីរព្រះ អភិធម្មត្ថសង្គហៈ

បរិច្ឆេទទី ៦

រូបសង្គហវិភាគ

គាថាសង្គហៈ

ត្រឹមនេះប៉ុណ្ណោះ [illegible]
១ ឯត្តាវតា វិភត្តាហិ សប្បភេទប្បវត្តិកា
ចិត្តចេតសិកា ធម្មា រូបន្ទានិ បវុច្ចតិ ។

[illegible]
២ សមុទ្ទេសា វិភាគា ច សមុដ្ឋានា កលាបតោ
[illegible]
បវត្តិក្កមតោ ចេតិ បញ្ចធា តត្ថសង្គហោ ។

មហាភូតរូប ៤ បសាទរូប ៥ ៤ គោចរ ភាវរូប ២ ហទយរូប
៣ ភូតប្បសាទវិសយា ភាវោ ហទយមិច្ចបិ
ជីវិតរូប អាហាររូប និប្ផន្នរូប ១៨
ជីវិតាហាររូបេហិ អដ្ឋារសវិធំ តថា ។

បរិច្ឆេទរូប [illegible] វិញ្ញត្តិរូប វិការរូប លក្ខណៈរូប ៤
៤ បរិច្ឆេទោ ច វិញ្ញត្តិ វិការោ លក្ខណន្តិ ច
អនិប្ផន្ន រូប ១០ ២៨
អនិប្ផន្នា ទសចេតិ អដ្ឋវីសវិធំ ភវេ ។
រូប ២៨ [illegible]

៥. ឥច្ចេវមដ្ឋវីសតិ – វិធម្បិ ច វិចក្ខណា
អជ្ឈត្តិកាទិភេទេន វិភជន្តិ យថារហំ។

៦. អដ្ឋារស បណ្ណរស តេរស ទ្វាទសាតិ ច
កម្មចិត្តោតុកាហារ– ជានិ ហោន្តិ យថាក្កមំ។

៧. ជាយមានា ទិរូបានំ សភាវត្តា ហិ កេវលំ
លក្ខណានិ នជាយន្តិ កេហិចីតិ បកាសិតំ។

៨. កម្មចិត្តោតុកាហារ– សមុដ្ឋានា យថាក្កមំ
នវ ឆ ចតុទ្វេតិ កលាបា ឯកវីសតិ។

៩. កលាបានំ បរិច្ឆេទ– លក្ខណត្តា វិចក្ខណា
ន កលាបង្គមិច្ចាហុ អាកាសំ លក្ខណានិ ច។

១០. ឥច្ចេវំ មតសត្តានំ បុនទេវ ភវន្តរេ
បដិសន្ធិមុបាទាយ តថារូបំ បវត្តតិ ។

ជាយន្តិ – [illegible]

28

១១. អដ្ឋវីសតិ កាមេសុ ហោន្តិ តេវីស រូបិសុ
សត្តរសេវ សញ្ញីនំ អរូបេ នត្ថិ កិញ្ចិបិ ។

១២ សទ្ទោ វិការោ ជរតា មរណញ្ចោបបត្តិយំ
ន លព្ភន្តិ បវត្តេ តុ ន កិញ្ចិបិ ន លព្ភតិ ។

១៣. បទមច្ចុតមច្ចន្តំ អសង្ខតមនុត្តរំ
និព្វានមិតិ ភាសន្តិ វានមុត្តា មហេសយោ ។

១៤. ឥតិ ចិត្តំ ចេតសិកំ រូបំ និព្វានមិច្ចបិ
បរមត្ថំ បកាសេន្តិ ចតុធា វ តថាគតា ៕

ឥតិ អភិធម្មត្ថសង្គហេ
រូបសង្គហវិភាគោ
នាម ឆដ្ឋោ បរិច្ឆេទោ ៕

* * *

D.11-0905

ពាក្យបញ្ហា

គាថាសង្គហៈទី ១

ពាក្យច្រើនថ្មើញ្ញៈ ចិត្ត ៨៩ ចេតសិក ៥២ រូប ២៨ និព្វាន ១ [illegible]

ឯត្តាវតា វិភត្តាហិ សប្បភេទប្បវត្តិកា
ចិត្ត ចេតសិកាសង្ខ្យា រូបនិព្វាន បរមត្ថតិ ។

ប្រែថា៖ ខ្ញុំព្រះករុណា [ព្រះអនុរុទ្ធាចារ្យ] បានចែកសម្តែងគឺ៖ ចិត្តនិងចេតសិក ព្រមទាំង [ចែកជា] ប្រភេទ និង [តាមដែល] ការប្រព្រឹត្តទៅ ទុកស្រេចតែប៉ុណ្ណេះ ហើយ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះករុណា និងពោល រូប ។

៚

គាថាសង្គហៈទី ២

សមុទ្ទេសា វិភាគា ច សមុដ្ឋានា កលាបតោ
បវត្តិក្កមតោ ចេតិ បញ្ចធា រូបសង្គហោ ។

ប្រែថា៖ ក្នុងរូបនោះ ការសង្គ្រោះ មាន៥យ៉ាង គឺ៖

- ដោយ សមុទ្ទេសន័យ
- ដោយ វិភាគន័យ
- ដោយ សមុដ្ឋានន័យ
- ដោយ កលាបន័យ
- និងដោយ បវត្តិក្កមន័យ ។

៚

៦២ ក

I. រូបសមុទ្ទេសន័យ

(ការសំដែងរូប ដោយសង្ខេប)

គាថាសង្គហៈ ទី ៣ និងទី៤

- ភូតប្បសាទវិសយា ភាវោ ហទយមិច្ចបិ
ជីវិតាហាររូបេហិ អដ្ឋារស វិធំ តថា ។

- បរិច្ឆេទោ ច វិញ្ញត្តិ វិការោ លក្ខណន្តិ ច
អនិប្ផន្នា ទសចេតិ អដ្ឋវីស វិធំ ភវេ ។

ប្រែថា៖ រូប មាន ២៨ យ៉ាង គឺ៖

គាថាទី៣
- មហាភូតរូប [៤]
- បសាទ រូប [៥]
- គោចរ រូប [រាប់ត្រឹម ៤]
- ភាវរូប [២]
- ហទយរូប [១]
- ជីវិតរូប [១]
- និង អាហាររូប [១]

រួមជា និប្ផន្នរូប ១៨ ។ (រូបដែលត្រូវកម្ម តាក់តែង)

គាថាទី៤
- បរិច្ឆេទ រូប [១]
- វិញ្ញត្តិ រូប [២]
- វិការ រូប [រាប់ត្រឹម ៣]
- និង លក្ខណរូប [៤]

រួមជា អនិប្ផន្នរូប ១០ ។

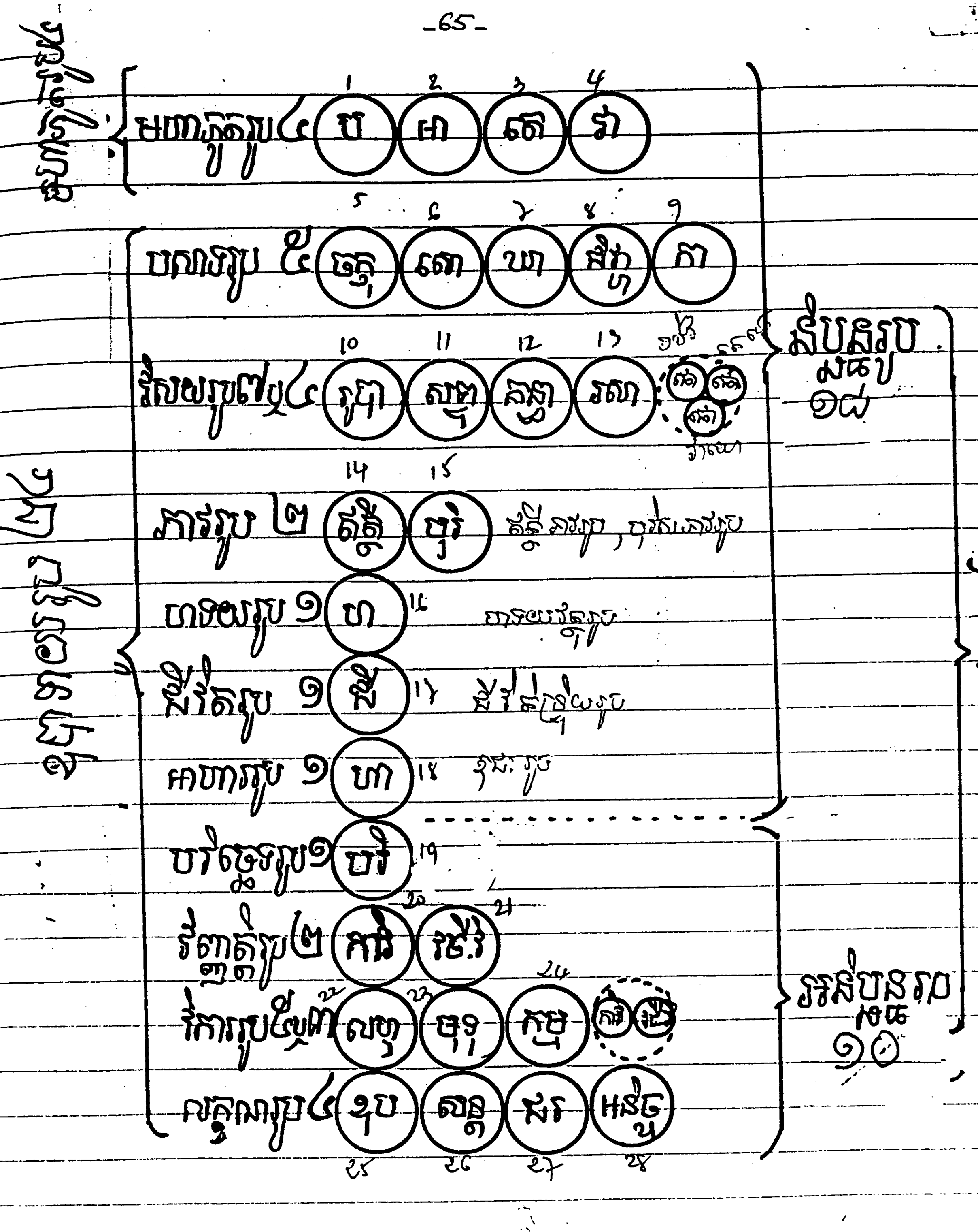
មហាភូតរូប
មហាភូតរូប ៤
1 ប
2 អា
3 តេ
4 វា
បសាទរូប ៥
5 ចក្ខុ
6 សោ
7 ឃា
8 ជិវ្ហា
9 កា
វិសយរូប ៧ ឬ ៤
10 រូបា
11 សទ្ទា
12 គន្ធា
13 រសា
ផោ
ប
តេ
វា
ភាវរូប ២
14 ឥត្ថី
15 បុរិ
ឥត្ថីភាវរូប, បុរិសភាវរូប
ហទយរូប ១
16 ហ
ហទយវត្ថុរូប
ជីវិតរូប ១
17 ជី
ជីវិតិន្ទ្រិយរូប
អាហាររូប ១
18 ហា
ឱជារូប
បរិច្ឆេទរូប ១
19 បរិ
វិញ្ញត្តិរូប ២
20 កាយ
21 វចី
វិការរូប ៥ ឬ ៣
22 លហុ
23 មុទុ
24 កម្ម
កាយ
វចី
លក្ខណរូប ៤
25 ឧប
26 សន្ត
27 ជរ
28 អនិច្ច
ឧបាទាយរូប ២៤
និប្ផន្នរូប
មានរូប ១៨
អនិប្ផន្នរូប
មានរូប ១០
រូប ២៨

មហាភូតរូប ៤	បសាទរូប ៥	វិសយរូប ៤ ឬ ៧	វិការរូប ៥	លក្ខណរូប
ប : បឋវីធាតុ	ចក្ខុ = ចក្ខុបសាទរូប	រូបា = រូបារម្មណ៍ (វណ្ណរូប)	លហុ = លហុតារូប	ឧប = ឧបច
អា : អាបោធាតុ	សោ = សោតបសាទរូប	សទ្ទា = សទ្ទារម្មណ៍ (សំលេង)	មុទុ = មុទុតារូប	សន្ត = សន្ត
តេ : តេជោធាតុ	ឃា = ឃានបសាទរូប	គន្ធា = គន្ធារម្មណ៍ (ក្លិន)	កម្ម = កម្មញ្ញតារូប	ជរ = ជរ
វា : វាយោធាតុ	ជិវ្ហា = ជិវ្ហាបសាទរូប	រសា = រសារម្មណ៍ (រស)	កាយ = កាយវិញ្ញត្តិរូប	អនិច្ច = អនិ
	កា = កាយបសាទរូប	ផោ = ផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ (បថវី តេជោ វាយោ)	វចី = វចីវិញ្ញត្តិរូប	តា

33ក

II. រូបវិភាគន័យ (ការចែករូប)

គាថាសង្ខេបៈទី ៥

ឥច្ចេវមដ្ឋវីសតិ វិធម្បិ ច វិចក្ខណា
អជ្ឈត្តិកាទិភេទេន វិភជន្តិ យថារហំ ។

ស.ប្រែ៖- បណ្ឌិតទាំងឡាយ លោកចែករូប ២៨ ចេញទៅ ដោយប្រភេទ មានរូបខាងក្នុងជាដើម តាមសមគួរ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

III. រូបសមុដ្ឋាននន័យ (ហេតុដែលនាំឲ្យកើតរូប)

គាថាសង្ខេបៈ ទី ៦ និង ៧

- អដ្ឋារស បណ្ណរស តេរស ទ្វាទសាតិ ច
កម្មចិត្តោតុកាហារ- ជានិ ហោន្តិ យថាក្កមំ ។

- ជាយមានា ទិរូបានំ សភាវត្តា ហិ កេវលំ
លក្ខណានិ ន ជាយន្តិ កេហិចីតិ បកាសិតំ ។

សេចក្ដី
ចំប្រែ.- រូបដែលកើតពី កម្ម ចិត្ត ឧតុ អាហារ មានចំនួន

តាមលំដាប់ ដូចនេះ គឺៈ

- កម្មជរូប ១៨
- ចិត្តជរូប ១៥
- ឧតុជរូប ១៣
- និង អាហារជរូប ១២ ។

គាថាទី៧ ព្រះពុទ្ធអង្គត្រាស់ ទ្រង់សំដែងថាៈ លក្ខណៈរូប៤ ពុំមែនផុសកើត ពីសមុដ្ឋានណា១ឡើយ ព្រោះលក្ខណៈរូបទាំងនោះ គ្រាន់តែជា សភាវៈ របស់រូប ដែលកើតឡើងជា ផ្សេងនោះៗ ។

19(A)½
S.04.03.06

IV.. រូបកលាបន័យ

(ការចាត់រូបជាសំណុំ)

គាថាសង្ខេប ទី៨ និងទី៩

តាមលំដាប់

៨. កម្មចិត្តោតុកាហារ-សមុដ្ឋានា យថាក្កមំ
នវ សត្ត តថា ទ្វេ ច កលាបា ឯកវីសតិ ។

៩. កលាបានំ បរិច្ឆេទ- លក្ខណត្តា វិចក្ខណា
ន កលាបង្គមិច្ចាហុ អាកាសំ លក្ខណានិ ច ។

34ក

ឧបមា៖- រូបកលាប ដែលមាន កម្ម ចិត្ត ឧតុ អាហារ ជាសមុដ្ឋាន មាន ២១ កលាប គឺ៖ ៩-៦-៤ និង២ តាមលំដាប់ ។

- ក្នុងគ្រន្ថ ទាំងឡាយពោលថា៖ អាកាសធាតុ និង លក្ខណរូប ជាចន្លោះចំណែក ប្រកប របស់ រូប កលាប ព្រោះ គ្រាន់តែជា គ្រឿងកំណត់ និង ជា លក្ខណៈ របស់សង្ខតធម៌ ។

គឺ ក្រលាប → កលាប

V រូបបវត្តិក្កមន័យ

(លំដាប់ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់រូប)

គាថាសង្ខេប ទី ១០

ឥច្ចេវំ មតសត្តានំ បុនទេវ ភវន្តរេ
បដិសន្ធិមុបាទាយ តថារូបំ បវត្តតិ ។

ឧបមា.- រូប របស់សត្វដែលស្លាប់ទៅហើយ តែងប្រព្រឹត្ត ទៅ ក្នុងភពដទៃទៀត [តាំងតែបដិសន្ធិ រហូតដល់ អស់ជីវិត] ដោយប្រការដូច្នេះ យ៉ាងនេះឯង ។

គាថាសង្គហ ទី ១១ & ១២

១១. អដ្ឋវីសតិ កាមេសុ ហោន្តិ តេវីសរូបិសុ
សត្តរសេវ សញ្ញីនំ អរូបេ នត្ថិ កិញ្ចិបិ ។

១២. សទ្ទោ វិការោ ជរតា មរណញ្ចោបបត្តិយំ
ន លព្ភន្តិ បវត្តេ តុ ន កិញ្ចិបិ ន លព្ភតិ ។

ប្រែថា - ក្នុងកាមភូមិ មាន រូប ២៨,
- ក្នុង រូបភូមិ មាន រូប ២៣,
- ក្នុង អសញ្ញីសត្តភូមិ មាន រូប ១៧ ប៉ុណ្ណោះ,
- ក្នុង អរូបភូមិ ឥតមាន រូបណា មួយឡើយ ។

សទ្ទរូប , វិការរូប , ជរតារូប និង មរណរូប
ជរតារូប នេះ ២៤
រមែងមិនប្រាកដ ក្នុង បដិសន្ធិកាល , ចំណែក
ឧបត្តិខណ
ក្នុង បវត្តិកាល រមែងមិនមាន រូបណា ១ មិន
ប្រាកដ [គឺៈ ប្រាកដបាន ទាំង អស់] ។

D.23.04.06

និព្វាន

គាថាសង្គហ ទី ១៣ និង ១៤

១៣. បទមច្ចុ តមច្ចន្តំ អសង្ខត មនុត្តរំ
និព្វានមិតិ ភាសន្តិ វានមុត្តា មហេសយោ ។

១៤. ឥតិចិត្តំ ចេតសិកំ រូបំ និព្វាន មិច្ចបិ
បរមត្ថំ បកាសេន្តិ ចតុធាវ តថាគតា ៕

ប្រែថា.-

១៣. ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទាំងឡាយ ព្រះអង្គផុតហើយ ពី តណ្ហា ឈ្មោះ វានៈ រមែងត្រាស់ហៅ បទធម៌ ដែលមិនឃ្លាឃ្លាត កន្លងបង់ ការកើតរលត់ មិនមានបច្ច័យតាក់តែង ផង ឥតមានធម៌ណា ប្រសើរជាងនោះ ថា៖ និព្វាន ។

១៤. ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់ប្រកាសបរមត្ថធម៌ ទុកត្រឹម ៤ យ៉ាង ប៉ុណ្ណោះ គឺៈ ចិត្ត ចេតសិក រូប និព្វាន ដោយប្រការ ដូច្នេះ ៕

៚ ចប់គ្រប់សង្គហៈ

2.18.06.06
N°. 224A

អភិធម្មត្ថសង្គហ

បរិច្ឆេទទី៣

បកិណ្ណកសង្គហវិភាគ

(ការចែក ចិត្ត និង ចេតសិក
ជា ពួក ក្រុម ដោយឡែកៗ)

គាថាសង្គហៈ

ចែក២ តាមសមគួរ ៥៣
១. សម្បយុត្តា យថាយោគំ តេបញ្ញាស សភាវតោ
ឥឡូវនេះ តាមសមគួរ
ចិត្តចេតសិកា ធម្មា តេសំ ទានិ យថារហំ។

ដោយ វេទនា & ហេតុ ដោយ កិច្ច ទ្វារ, អារម្មណ៍ និង វត្ថុ
២. វេទនា ហេតុតោ កិច្ច ទ្វារាលម្ពន វត្ថុតោ
តាមប្រភេទ ចិត្តុប្បាទ ហៅថា ឈ្មោះ ចាត់ក្រុម ៣
ចិត្តុប្បាទ វសេនេវ សង្គហោ នាម នីយតេ។

ក្នុងសង្គហទាំងនោះ
៣. សុខំ ទុក្ខមុបេក្ខាតិ តិវិធា តត្ថ វេទនា
សោមនស្សំ ទោមនស្សំ ឥតិ ភេទេន បញ្ចធា។

៤. សុខមេកត្ថ ទុក្ខញ្ច ទោមនស្សំ ទ្វយេ ឋិតំ
ទ្វាសដ្ឋីសុ សោមនស្សំ បញ្ចបញ្ញាស កេតរា។

៥. លោភោ ទោសោ ច មោហោ ច ហេតូ អកុសលា តយោ
អលោភា ទោសា មោហា ច កុសលា ព្យាកតា តថា ។

៦. អហេតុកដ្ឋារសេក- ហេតុកា ទ្វេ ទ្វាវីសតិ
ទ្វិហេតុកា មតា សត្ត- ចត្តាឡីស តិហេតុកា ។

៧. បដិសន្ធាទយោ នាម កិច្ចភេទេន ចុទ្ទស
ទសធា ឋានភេទេន ចិត្តុប្បាទា បកាសិតា ។

៨. អដ្ឋសដ្ឋិ តថា ទ្វេ ច នវដ្ឋ ទ្វេ យថាក្កមំ
ឯកទ្វិតិ ចតុប្បញ្ច- កិច្ចដ្ឋានានិ និទ្ទិសេ ។

៩. ឯក ទ្វារិក ចិត្តានិ បញ្ចឆទ្វារិកានិ ច
ឆទ្វារិក វិមុត្តានិ វិមុត្តានិ ច សព្វថា ។

១០. ឆត្តឹសតិ តថា តីណិ ឯកតឹស យថាក្កមំ
ទសធា នវធា ចេតិ បញ្ចធា បរិទីបយេ ។

១១. បញ្ចវីស បរិត្តម្ហិ ឆ ចិត្តានិ មហគ្គតេ
ឯកវីសតិ វោហារេ អដ្ឋ និព្វាន គោចរេ ។

១២. វិសានុត្តរ មុត្តមំ   អគ្គមគ្គ សល្លស្សៀតេ
បញ្ញា សព្វញ្ញុ អ ចេតំ   សត្ថា គុណ សង្ឃោ ។

១៣. ឆ វណ្ណំ និស្សិតា កាយេ   សត្ថុ រូបេ ចតុព្វិធា
តិវណ្ណំ និស្សិតា រូប្យេ   សាក្លេកា និស្សិតា មតា ។

១៤. តេ ចត្តាឡីស និស្សាយ   ទ្វេ ចត្តាឡីស ឥាយេ
អនិស្សាយ ចនិស្សាយ   បាករូប្យា អនិស្សិតា ៕

* * *

យថារហំ = តាមសមគួរ
គិតិ = បណ្ដូល ទៅសិរស:
សព្វថា = ដោយប្រការទាំងពួង

១៣. [illegible] ១១
[illegible]
[illegible] ១ [illegible]
[illegible] ៤ [illegible]

១៤. [illegible] (សង្ឃ)
— [illegible]
— [illegible]

— [illegible] ៤ [illegible]

ល្ងាចថ្ងៃ១. 18.06.06

គាថាសង្គហទី ១ និងទី ២

ចិត្ត ៥ ១ គូ … តាមសមគួរ … ៥៣ … ដោយសភាវៈ

១. សម្បយុត្តា យថាយោគំ តេបញ្ញាស សភាវតោ

ឥឡូវនេះពួក

ចិត្តចេតសិកា ធម្មា តេសន្ទានិ យថារហំ ។

ទ្វារ … អារម្មណ៍

២ វេទនាហេតុតោកិច្ច ទ្វារាលម្ពន វត្ថុតោ

តាមប្រភេទចិត្តដែលកើតឡើងនោះ … ការប្រមូល ៣

ចិត្តុប្បាទវសេនេវ សង្គហោ នាម នីយតេ ។

ពុប២. ធម៌ គឺៈ ចិត្ត ចេតសិក រួមជា ៥៣ ដោយសភាវៈ ប្រកបផ្សំគ្នា តាមសមគួរ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះករុណា នឹងសំដែង ការប្រមូលចិត្ត និង ចេតសិកទាំងនោះ តាមប្រភេទនៃចិត្ត ដែលកើតឡើងដោយៈ វេទនា ហេតុ កិច្ច ទ្វារ អារម្មណ៍ និង វត្ថុ តាមសមគួរ

S.24.06.06

I. វេទនាសង្គហ

(ការប្រមូល ចិត្ត. ចេតសិក ដោយ វេទនា)

គាថាសង្គហទី ៣ និងទី ៤

3យ៉ាង [illegible]

៣. សុខំ ទុក្ខមុបេក្ខាតិ តិវិធា តត្ថ វេទនា
សោមនស្សំ ទោមនស្សំ ឥតិ ភេទេន បញ្ចធា ។

៤. សុខមេកត្ថ ទុក្ខញ្ច ទោមនស្សំ ទ្វយេ ឋិតំ
ទ្វាសដ្ឋីសុ សោមនស្សំ បញ្ចបញ្ញាស សេសកា ។

ប្រែថា÷

៣. ក្នុងវេទនាសង្គហនោះ

តាមប្រភេទនៃវេទនាដោយអារម្មណ៍

- ដោយ (លក្ខណ:) មាន វេទនា ៣ គឺ សុខ ទុក្ខ ឧបេក្ខា,

[illegible]

- ដោយប្រភេទ នៃ (ឥន្ទ្រិយ) មាន វេទនា ៥ គឺ÷
  ថែម សោមនស្ស និង ទោមនស្ស ។

៤. ក្នុងវេទនាទាំងនោះ

- សុខ និង ទុក្ខ តាំងនៅក្នុង ចិត្ត ១ ដួង (កាយវិញ្ញាណ),
- ទោមនស្ស តាំងនៅក្នុង ចិត្ត ២ ដួង,
- សោមនស្ស តាំងនៅក្នុង ចិត្ត ៦២ ដួង,

– វេទនា ក្រៅពីនេះ គឺ ឧបេក្ខាវេទនា តាំងនៅក្នុង ចិត្ត ៥៥ ដួង ។

[illegible]

II. ហេតុសង្គហៈ

(ការប្រមូលចិត្ត & ចេតសិក ដោយហេតុ)

គាថាសង្គហ ទី៥ និងទី៦

ហេតុដែលជាអកុសលមាន ៣ គឺ

៥. លោភោ ទោសោ ច មោហោ ច ហេតូ អកុសលា តយោ

ហេតុដែលជាកុសល & អព្យាកតក៏មាន ៣ ដូចគ្នា គឺ

អលោភា ទោសា មោហោ ច កុសលា ព្យាកតា តថា ។

ចិត្តដែលឥតមានហេតុមាន 18 ដួង

៦. អហេតុកដ្ឋារសេក– ហេតុកា ទ្វេ ទ្វាវីសតិ

ហេតុ 2 ៧ ៤០ ហេតុ 3

ទ្វិហេតុកា មតា សត្ត ចត្តាឡីស តិហេតុកា ។

ឧទាហរណ៍.

៥– ហេតុដែលជាអកុសលមាន ៣ គឺ៖ លោភហេតុ, ទោសហេតុ & មោហហេតុ,

– ហេតុដែលជាកុសល & អព្យាកតក៏មាន ៣ ដូចគ្នា គឺ៖

អលោភហេតុ, អទោសហេតុ & អមោហហេតុ ។

៦– ចិត្តដែល ឥតមានហេតុ មាន ១៨ ដួង

– ចិត្ត ដែលមានហេតុ ១ មាន ២ ដួង (មោហមូលចិត្ត ២ ដួង)

– ចិត្ត ដែលមានហេតុ ២ មាន ២២ ដួង (អកុសល ១០ + ញាណវិប្បយុត្ត ១២)

– ចិត្ត ដែលមានហេតុ ៣ មាន ៤៧ ដួង ឬ ៧៩ ដួង (ញាណសម្បយុត្តចិត្តទាំងអស់)

III. កុម្ភសង្គហៈ

(ការបញ្ចូលចន្ទ & ចែកសកៈ ដោយកុម្ភ)

គាថាសង្គហៈ ទី ៧ & ទី ៨

៧. បង្គន្ទា ចយោនាម   14 កុម្ភភោគេន ចតុទ្ទស
10 ទសមា ឋានភោគេន   ចន្ទប្បមា បកាសិតា ។

68 ៨. អដ្ឋសដ្ឋិ 2 គុណាមេថ   9+8+2 នវដ្ឋមេ យថាកមំ
ឯកុទ្ទិតំ ចន្ទប្បមា-   កុម្ភដ្ឋានានំ នទ្ទិតេ ។

ចំប្រែ —: [illegible]

៧. ចន្ទប្បមាណ ឈ្មោះជាៈ បង្គន្ទ នាមេម ព្រះអង្គមាន ព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសទុក ១៤ យ៉ាង ដោយចំណែកនៃកុម្ភ និង ១០ យ៉ាង ដោយសភាពស្ថិតនៅ ឋាន ៗ

៨_ បញ្ជាក់គន្លឹះ តំដែល៖   [illegible]

- ចន្ទ ដែលមាន កុម្ភ ១ និង ឋាន ១ មាន ៦៨ ស្ទូប [illegible]
- ចន្ទ ដែលមាន កុម្ភ ២ និង ឋាន ២ មាន ២ ស្ទូប [illegible]
- ចន្ទ ដែលមាន កុម្ភ ៣ និង ឋាន ៣ មាន ៩ ស្ទូប ([illegible])
- ចន្ទ ដែលមាន កុម្ភ ៤ និង ឋាន ៤ មាន ៨ ស្ទូប ([illegible])
- ចន្ទ ដែលមាន កុម្ភ ៥ និង ឋាន ៥ មាន ២ ស្ទូប ([illegible])

តាមលំដាប់ ដោយប្រការដូច្នេះ ៕

39ក -៧៩-

សំដែង ឋាន ដោយ ពិស្តារ

បដិសន្ធិ ១ ៦ ភវង្គ

សន្ធិ ឯកំ ឆ ភវំ

អាវជ្ជនឋានមាន ២ បញ្ចវិញ្ញាណឋានមាន ១, សម្បដិច្ឆនឋាន ១, សន្តីរណឋាន ១.

ទាវជ្ជំ បញ្ចកេ

វោដ្ឋព្វនឋាន ... ជវនឋាន ៦ ... តទាលម្ពនឋានមាន ២

ទ្វេ ទោ ហោ ឆ តទា ទ្វេ តិ

២៥ ឋាន

ចុតិតី បញ្ចវីសតិ ។

ចុតិឋានមាន ៣

ន័យប្រែ

ឋាន មាន ២៥ គឺ:

1 - បដិសន្ធិឋាន មាន ១
2 - ភវង្គឋាន មាន ៦
3 - អាវជ្ជនៈឋាន មាន ២
4 - បញ្ចវិញ្ញាណឋាន មាន ១
5 - សម្បដិច្ឆនឋាន មាន ១
6 - សន្តីរណឋាន មាន ១
7 - វោដ្ឋព្វនឋាន មាន ២
8 - ជវនឋាន មាន ៦
9 - តទាលម្ពនឋាន មាន ២
10 - ចុតិឋាន មាន ៣

ពិសេសប្រការស្ដែង៖ ។

កិច្ច ១៤ យ៉ាងគឺ:

1.- បដិសន្ធិកិច្ច គឺ [illegible] ឬ ភពថ្មី
2.- ភវង្គកិច្ច → រក្សាភព
3.- អាវជ្ជនកិច្ច → នឹកទៅរកអារម្មណ៍
4.- ទស្សនកិច្ច → ធ្វើនាទីឃើញ
5.- សវនកិច្ច → ធ្វើនាទីឮ
6.- ឃាយនកិច្ច → ធ្វើនាទីធំក្លិន
7.- សាយនកិច្ច → ធ្វើនាទីដឹងរស
8.- ផុស្សនកិច្ច → ដឹង ធ្ងន់-ស្រាល
រឹង-ទន់-តឹង-ក្ដៅ-ត្រជាក់ ។
9.- សម្បដិច្ឆនកិច្ច → ទទួលអារម្មណ៍តាមបញ្ចទ្វារ
10.- សន្តីរណកិច្ច → ពិចារណាអារម្មណ៍តាមបញ្ចទ្វារ
11.- វោដ្ឋព្វនកិច្ច → កំណត់អារម្មណ៍តាមបញ្ចទ្វារ
12.- ជវនកិច្ច → ធ្វើនាទីសេពអារម្មណ៍
13.- តទាលម្ពនកិច្ច → ធ្វើនាទីទ្រទ្រង់យក ឬ សោយនូវអារម្មណ៍ដែលជវនៈសោយហើយ
14.- ចុតិកិច្ច → ធ្វើនាទីឃ្លាតចាក ពីភពបច្ចុប្បន្ននោះ

2438½

ការចែក បាលី២៥ ដោយ វិធី

១. សត្ថុសានំ ចុភត្តំ   បអា តអា សអា ឡេអា
គតិ ស្ចិចត្តំ ភស្ស   ស បាលិ បរិបយោ ។

២. ភរិ ភ្ជនតំ ប្រយោរ   ធុអា បាលិ អាលិតំ
វិបានេក វិតត្តំ   សិបានេក សំចោត្តំ ។

៣. គី បានេក ទុចោបាលិ   គីស គីភត្តំ គថា
ចោគ ចោភ ចោថុត្តំ   អាគ អាភ អាថុត្តំ ។

៤. សីបាលិ សិ សិភ សិថុ-   ត្តំ ចោយ្យ ចុតបាលិ
គប សិប ភបត្តំ   ចុតបាលិ គិសា មត ៕

1 2 3

[illegible]

សំដែងឋាន ដោយពិស្ដារ & ការចែកឋាន២ ៥ សំណាយនិចិ

ចុងធ្មេញ :

សន្ធិងកំ → សន្ធិស្ផាន់ ចុះ ភ្ជូរ ----- (ធុ)(ឃ)(ភ)

ចង្កូមសន្ធិ

អំ ភ្ញុំ
- បអា ------------- (បឺ)(ភា…)(ក)
- តអា ------------- (ត)(ភា…)(ក)
- ដអា ------------- (ដ)(ភា…)(ក)
- ដោអា .... (ដោ)(ភា…)(ក)
- ត ចេ .... (ត)(ភា…)(ចុ)
- ដ មេនិ .... (ដ)(ភា…)(ចុ)
- ភស្សុំ អំ ឋានំ បរិបយ

ក្រញុំចក

ចុះ ទ្វីស្សំ
- ភ្ញេ .... (ត)(ក)(ទំ)
- ភស្ដុនិ .... (ត)(ក)(ដ)
- ឈើ ទុំអាឋានំ

កោះជ្ជុះចក

បញ្ចូរ ទ្យេកំ
- អាលន់ .... (ក)(ទំ)(ស)
- ទីឋាដើកំ

- ទិតនិ .... (ទំ)(ស)(ក)
- សំ ឋាដើកំ

- តំ ភោតនិ (សំ)(ឈ)(ផា)
- តី ឋាដើកំ

ចូមេរ
- មពោបាលំ
- តីម៍ .... (ណ)(ឋា)(ស)
- តីភន្តំ .... (ក)(ឋា)(ភិ)
- តម៉ារ

ទ្វំ = ទៅ
ទៅម្តង

តសរ ស
សម័រវ៉ុរ
- ទោតិ .... (ទ្វ)(ស...)(តិ)
- ទោភិ .... (ទ្វ)(ស...)(ភិ)
- ទោមុន្តំ .... (ទ្វ)(ស...)(ទុ)
- ទាតិ .... (ក)(ស...)(តិ)
- អាភិ .... (ក)(ស...)(ភិ)
- អាមុន្តំ .... (ក)(ស...)(ទុ)
- ដបំហួនស

តាម ស៊ុ
- ដភិ .... (ដ)(ត)(ត)(តិ)
- ដមុន្តំ .... (ដ)(ត)(ត)(ទុ)
- ញៀឃ្យំ ទុតបាលំ

ឈុំរ៉ំរ
តិ ម្កុតិ
តិ បញ្ញាទីវត្ត
- តប .... (តិ)(ចុ)(ឈើ)
- ដប .... (ដ)(ចុ)(ឈើ)
- ភបុន្តំ .... (ភិ)(ចុ)(ឈើ)
- ទ្កុតិ បាលំ តិអាមតិ

(ចប់បាលិ)

ឃ. ចូរសង្ខបៈ

(ការប្រមូលចិត្ត និងបែងចែកដោយជួរ)

D.27.08.06

គាថាសង្ខបៈទី៩ និងទី១០

ចិត្ត [illegible] ក្នុងក្រុង   ជួរ៥ ជួរ៦
៩. សក តាវក ថ្មីតាន់   បញ្ចុះ តាវកាន់ ថ
ជួរ [illegible]   [illegible]
ឆ តួវក វិមុត្តាន់   វិមុត្តា នី ច សព្វថា ។

36   3   31
១០. ឆត្តឹសតិ តថាតឹសំ   ឯកតឹស យថាកម្មំ
១០   ៩   ៥ដៃ២
ទសេតា នវេតាចេត   បញ្ចេតា បរិបបេ ។

ចំប្រែ.-

៩. បណ្ឌិតគប្បី សំដែងចិត្ត ជា ៥ ន័យ គឺ៖

- ចិត្តដែលកើតក្នុងជួរ ១ → 36 < ម10 (ក្បួនកាមាវចរ 26)
- ចិត្តដែលកើតក្នុងជួរ ៥ → មហគ្គត3 < មហគ្គតៈ 2 / មហាកុសល 1
- ចិត្តដែលកើតក្នុងជួរ ៦ → 31 < មហាកុសល ១ / មហាវិបាក ១ / កាមាវចរ 29
- ចិត្តដែលកើតក្នុងជួរទាំង ៦ខ្លះ → 102, ចិត្តដែលផុតពី ជួរទាំង ៦ខ្លះ;
- ចិត្តដែលផុតពីជួរទាំង ៦ ដោយប្រការទាំងឡាយ

គោលចិត្ត៖ → [illegible] : [illegible] ①, [illegible] ⑩ [illegible] 2 [illegible]

១០. ជា ៣៦ដួង ៣ដួង ៣១ដួង ១០ដួង ៩ដួង តាមលំដាប់។

42ក
D.10.09.06

V. អារម្មណសង្គហៈ

(ការប្រមូល ចិត្ត & ចេតសិកដោយអារម្មណ៍

គាថាសង្គហៈទី ១១ & ១២

25 កាមាវចរ 6

១១. បញ្ចវីស បរិត្តម្ហិ ឆចិត្តានិ មហគ្គតេ

21 បញ្ញត្តិ 8,

ឯកវីសតិ វោហារេ អដ្ឋនិព្វាន គោចរេ ។

លោកុត្តរ

១២. វីសានុត្តរ មុត្តម្ហិ អគ្គមគ្គ ផលុជ្ឈិតេ

សង្គ្រោះ 7

បញ្ច សព្វត្ថ ឆ ចេតិ សត្តធា តត្ថ សង្គហោ ។

ន័យប្រែថា :-

១១_ ការសង្គ្រោះ ក្នុង អារម្មណៈសង្គហៈ នេះមាន ៧យ៉ាង គឺៈ

- ចិត្ត ២៥ ដួង មាន កាមាវចរ ជា អារម្មណ៍,
- ចិត្ត ៦ ដួង មាន មហគ្គត ជា អារម្មណ៍,
- ចិត្ត ២១ ដួង មាន បញ្ញត្តិ ជា អារម្មណ៍,
- ចិត្ត ៨ ដួង មាន និព្វាន ជា អារម្មណ៍ ។

មានៈ កាម មហគ្គត បញ្ញត្តិ

១២_ ចិត្ត ២០ ដួង មាន អារម្មណ៍ វៀរតែ លោកុត្តរ,

មាន កាម មហគ្គត បញ្ញត្តិ និង លោកុត្តរ

- ចិត្ត ៥ ដួង មាន អារម្មណ៍ ទាំងឡាយ (វៀរ អរហត្តមគ្គ អរហត្តផល)

- ចំណែកចិត្ត ៦ ដួង មាន អារម្មណ៍ គ្រប់ទាំងអស់ ។

កាម មហគ្គត បញ្ញត្តិ លោកុត្តរទាំងអស់

៦. វត្ថុសង្គហៈ

(ការប្រមូលចិត្ត & ចេតសិកដោយវត្ថុ)

គាថាសង្គហទី ១៣ & ១៤

១៣. ឆវត្ថុនិស្សិតា កាមេ សត្ត រូបេ ចតុព្វិធា
តិវត្ថុ និស្សិតារុប្បេ ធាត្វេកា និស្សិតា មតា។

១៤. តេចត្តាលីស និស្សាយ ទ្វេចត្តាលីស ជាយរេ
អនិស្សាយ ច និស្សាយ បាការុប្បា អនិស្សិតា។

ប្រែថា.-

១៣. បណ្ដាតគល្ប៊ឺស្រាប៖

- វិញ្ញាណធាតុក្នុងកាមភូមិ ៧យ៉ាងអាស្រ័យវត្ថុ៦
- វិញ្ញាណធាតុ ៤យ៉ាង ក្នុងរូបភូមិ អាស្រ័យវត្ថុ៣,
- ចំណែកវិញ្ញាណធាតុ ១យ៉ាង ក្នុងអរូបភូមិ មិនអាស្រ័យ វត្ថុណាឡើយ ។

១៤. - ចិត្ត ៤៣ ដួង កើតឡើងដោយអាស្រ័យវត្ថុ
- ចិត្ត ៤២ ដួង កើតឡើង ដោយមិនអាស្រ័យវត្ថុខ្លះ និង អាស្រ័យ វត្ថុខ្លះ;
- អរូបវិបាកចិត្ត កើតឡើង ដោយមិនបាន អាស្រ័យ វត្ថុណាឡើយ ។ (ចប់បរិច្ឆេទទី៣)

[illegible] ១ Nº 301AA

អភិធម្មត្ថសង្គហៈ

ល្បះខ្មៅ
ឥតគិត ថ.ព.
[illegible] ៤៥៥០
(ទ.២៧.០១.០៧)

បរិច្ឆេទទី ៧

សមុច្ចយសង្គហវិភាគ

(ការរួបរួមពួកធម៌ជាពួកៗ ជាក្រុមៗ)

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

គាថាសង្គហៈ

៧២ វត្ថុធម៌ [illegible]
១ ទ្វាសត្តតិ វិធា វុត្តា វត្ថុធម្មា សលក្ខណា
[illegible]
តេសំ ទានិ យថាយោគំ បវក្ខាមិ សមុច្ចយំ ។

[illegible]
២ អាសវោឃា ច យោគា ច តយោ គន្ថា ច វត្ថុតោ
[illegible]
ឧបាទានា ទុវេ វុត្តា អដ្ឋ នីវរណា សិយុំ ។

៦ អនុស័យ ៩ [illegible]
៣ ឆឡេវានុសយា ហោន្តិ នវ សំយោជនា មតា
[illegible] ១០ [illegible]
កិលេសា ទស វុត្តោយំ នវធា បាបសង្គហោ ។
[illegible]

[illegible]

៤. ឆ ហេតូ បញ្ច ឈានង្គា មគ្គង្គា នវ វត្ថុតោ

[illegible]

សោឡសិន្ទ្រិយធម្មា ច ពលធម្មា នវេរិតា ។

[illegible]

៥. ចត្តារោធិបតី វុត្តា តថាហារាតិ សត្តធា

[illegible]

កុសលាទិសមាកិណ្ណោ វុត្តោ មិស្សកសង្គហោ ។

[illegible]

៦. ឆន្ទោ ចិត្តមុបេក្ខា ច សទ្ធាបស្សទ្ធិ បីតិយោ

សម្មាទិដ្ឋិ ច សង្កប្បោ វាយាមោ វិរតិត្តយំ ។

[illegible] ១៤

៧. សម្មាសតិ សមាធីតិ ចុទ្ទសេតេ សភាវតោ

សត្តតិំសប្បភេទេន សត្តធា តត្ថ សង្គហោ ។

៨. សង្កប្បបស្សទ្ធិ ច បីតុបេក្ខា "

ឆន្ទោ ច ចិត្តំ វិរតិត្តយញ្ច "

នវេកដ្ឋានា វិរិយំ នវដ្ឋ "

សតី សមាធី ចតុ បញ្ច បញ្ញា "

37

សទ្ធា ទុដ្ឋានុត្តមសត្តតិំស "

ធម្មានមេសោ បវរោ វិភាគោ ។ "

[illegible]

[illegible]

៩ សព្វេ លោកុត្តរេ ហោន្តិ នវា សង្កប្បបីតិយោ

[illegible]

លោកិយេបិ យថាយោគំ ឆព្វិសុទ្ធិប្បវត្តិយំ ។

[illegible]

១០ រូបញ្ច វេទនា សញ្ញា សេសា ចេតសិកា តថា

[illegible] ខន្ធ ៥ ។

វិញ្ញាណមិតិ បញ្ចេតេ បញ្ចក្ខន្ធាតិ ភាសិតា ។

១១ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធាតិ តថា តេភូមិកា មតា

ភេទាភាវេន និព្វានំ ខន្ធសង្គហនិស្សដំ ។

១២ ទ្វារាលម្ពនភេទេន ភវន្តាយតនានិ ច

ទ្វារាលម្ពតទុប្បន្ន- បរិយាយេន ធាតុយោ ។

១៣ ទុក្ខំ តេភូមិកំ វដ្ដំ តណ្ហាសមុទយោ ភវេ

និរោធោ នាម និព្វានំ មគ្គោ លោកុត្តរោ មតោ ។

១៤ មគ្គយុត្តា ផលា ចេវ ចតុសច្ចវិនិស្សដា

ឥតិ បញ្ចប្បភេទេន បវុត្តោ សព្វសង្គហោ ៕

◆

ថ្ងៃអាទិត្យ ១០ កើត ខែមាឃ ព.ស ២៥៥០ (B.28.01.2007)

301B ស៊ីច

គាថាសង្គហៈ ទី ១

៧២

១ ទ្វាសត្តតិ វិធា វុត្តា វត្ថុធម្មា សលក្ខណា
តេសំ ទានិ យថាយោគំ បវក្ខាមិ សមុច្ចយំ ។

ប្រែថា :- ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះករុណា នឹង ពោល សង្គហៈ ឈ្មោះ សមុច្ចយៈ (គឺ ការប្រមូល) នៃ វត្ថុធម៌ ៧២ យ៉ាង ព្រមទាំង លក្ខណៈ ដែលពោលទុកហើយ តាម សមគួរដល់ការប្រកប ។

I. អកុសលសង្គហៈ

(ការប្រមូល អកុសល)

គាថាសង្គហៈ ទី ២ & ទី ៣

ក.អាសវៈ ៤ ឱឃៈ ៤ យោគៈ ៤ ... ៤ គន្ថៈ តាមវត្ថុជាធម៌ស្មើ ៣

២ អាសវោឃា ច យោគា ច តយោ គន្ថា ច វត្ថុតោ
ឧបាទានមាន ២ ... ៥ និវរណៈមាន ៨
ឧបាទានា ទុវេ វុត្តា អដ្ឋ នីវរណា សិយុំ ។

អនុស័យមាន ៦ ... សំយោជនៈមាន ៩

៣ ឆឡេវានុសយា ហោន្តិ នវ សំយោជនា មតា
កិលេសមាន ១០
កិលេសា ទស វុត្តោយំ នវធា បាបសង្គហោ ។
ហើយ ពោលការប្រមូល អកុសល សង្គហៈ មាន ៩ ។

ន័យប្រែ÷ ធម៌ទាំងឡាយនេះ÷ អាសវៈ ឱឃៈ យោគៈ និងគន្ថៈ តាមអត្ថធម៌ហើយមាន ៣, ឧបាទានមាន ២, នីវរណៈ មាន ៨, អនុស័យមាន ៦, សំយោជនៈមាន ៩, កិលេសមាន ១០ ឃើញពោល ការរួបរួម អកុសលសង្គហៈ មាន ៩ ។

II. មិស្សកសង្គហៈ

(ការរួបរួមធម៌ ដែលច្រឡូកច្រឡំគ្នា)

គាថាសង្គហៈ ទី ៤ & ទី ៥

៤. ឆហេតុ បញ្ចឈានង្គា មគ្គង្គា នវ វត្ថុតោ
សោឡសិន្ទ្រិយធម្មា ច ពលធម្មា នវេរិតា ។

៥. ចត្តារោធិបតី វុត្តា តថាហារាតិ ចត្តារោ
កុសលាទិសមាកិណ្ណោ វុត្តោ មិស្សកសង្គហោ ។

ន័យប្រែ មិស្សកសង្គហៈ ដែលច្រឡូកច្រឡំគ្នា ដោយកុសលធម៌ជាដើម លោកពោលទុក ៧ យ៉ាង ដោយអត្ថធម៌ គឺ៖

-1 ហេតុ មាន ៦
-2 ឈានង្គ មាន ៥
-3 មគ្គង្គ មាន ៩
-4 ឥន្ទ្រិយ មាន ១៦
-5 ពលធម៌ មាន ៩
-6 អធិបតី មាន ៤
-7 អាហារក៏មាន ៤ ដូចគ្នា ។

/ 46ក

331 F: [illegible]

ថ្ងៃអាទិត្យ ៧ រោច ទុតិយាសាឍ កុរ ពស ២៥៥១

(D.05.08.07)

III. ពោធិបក្ខិយសង្គហៈ

(ការរួបរួម នូវធម៌ជាចំណែក នៃការត្រាស់ដឹង)

គាថាសង្គហៈ ទី ៦ & ទី ៧

៦ ឆន្ទោ ចិត្តមុបេក្ខា ច សទ្ធាបស្សទ្ធិបីតិយោ
សម្មាទិដ្ឋិ ច សង្កប្បោ វាយាមោ វិរតិត្តយំ ។

៧. សម្មាសតិ សមាធីតិ ចុទ្ទសេតេ សភាវតោ
សត្តតិំសប្បភេទេន សត្តធា តត្ថ សង្គហោ ។

ប្រែថា៖ ធម៌ទាំងឡាយនេះ ៖

- ដោយសភាវៈធម៌ មាន ១៤ គឺ៖ ឆន្ទៈ ចិត្ត ឧបេក្ខា សទ្ធា បស្សទ្ធិ បីតិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្ប សម្មាវាយាម វិរតិ៣ (សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្ត សម្មាអាជីវ) សម្មាសតិ និង សម្មាសមាធិ,
- ដោយប្រភេទ មាន ៣៧ ប្រការ,

ការរួបរួមធម៌ ផ្នែកត្រាស់ដឹងនោះ មាន ៧ ៕

D 02.09.07

គាថាសង្ខេប: ទី៨ & ៩

៨ សង្កប្បបស្សទ្ធិ ច បីត្យុបេក្ខា
ឆន្ទោ ច ចិត្តំ វិរតិត្តយញ្ច
នវេក ឋានា វិរិយំ នវដ្ឋ
សតី សមាធី ចតុបញ្ចបញ្ញា
សទ្ធា ឋានុត្តម សត្តក្ខត្តុំ
ឆន្ទា ន ចេតសោ បវរោវិភាគេ ។

៩. សព្វលោកុត្តរេ ហោន្តិ ន វា សង្កប្បបីតិយោ
លោកិយេបិ យថាយោគំ ឆព្វិសុទ្ធិប្បវត្តិយំ ។

ប្រែថា៖ ធម៌ ៩ យ៉ាង គឺ៖ សង្កប្ប បស្សទ្ធិ បីតិ ឧបេក្ខា
ឆន្ទៈ ចិត្ត និង វិរតី៣ សាធម៌ ប្រាកដក្នុងទីតែ ១,
- វីរិយៈ ប្រាកដ ក្នុងទី ៩
- សតិ ប្រាកដ ក្នុងទី ៨
- សមាធិ ប្រាកដ ក្នុងទី ៤
- បញ្ញា ប្រាកដ ក្នុងទី ៥
- សទ្ធា ប្រាកដ ក្នុងទី ២

ទាំងអស់ នេះ គឺ៖ ពោធិបក្ខិយធម៌ ដ៏ប្រសើរ ៣៧ យ៉ាង ។

១_ ពោធិបក្ខិយធម៌ ទាំងអស់ រមែងប្រាកដក្នុង
លោកុត្តរចិត្ត,
_ សង្កប្ប នឹង បីតិ រមែងប្រាកដក្នុង លោកុត្តរចិត្ត
នៅពេលខ្លះ,
ប៉ុន្តែ ប្រាកដតាមសមគួរក្នុង លោកិយចិត្ត នៅ
ពេលដែល វិសុទ្ធិ ៦ ប្រាកដ ។

ថ្ងៃច័ន្ទ ១២រោច ស្រាពណ៍ កុរ ព.ស.២៥៥១ (D.09.07.07)

IV . សព្វសង្គហៈ

(ការរួបរួមធម៌ទាំងពួង)

គាថាសង្គហៈទី ១០

១០. រូបញ្ច វេទនា សញ្ញា សេសា ចេតសិកា តថា
វិញ្ញាណមិតិ បញ្ចេតេ បញ្ចក្ខន្ធាតិ ភាសិតា ។

ពន្យល់ ធម៌ ៥ យ៉ាង ទាំងនេះ គឺ ៖ រូប វេទនា សញ្ញា
ចេតសិកដ៏សេសទៀត នឹង វិញ្ញាណ ហៅថា ខន្ធ៥ ។

គាថាសង្គហៈ ទី ១១

១១ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា តថាតេភូមិកា មតា
ភេទាភាវេន និព្វានំ ខន្ធសង្គហនិស្សដំ ។

ចំប្រែ គប្បីស្រាយថា៖
- ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ នេះ ឧបាទានក្ខន្ធ ៥,
- និព្វាន នេះ៖ ធម៌ដែលផុតចាករាប់ជាខន្ធ ព្រោះមិន
មានប្រភេទ (មានតែ [illegible]) ។

គាថាសង្គហៈ ទី ១២

១២ ទ្វារាលម្ពនភេទេន ភវន្តាយតនានិ ច
ទ្វារាលម្ពតទុប្បន្ន បរិយាយេន ធាតុយោ ។

ចំប្រែ អាយតនៈ ១២ រមែងមានប្រភេទផ្សេងគ្នា ដោយ
ទ្វារ និង អារម្មណ៍,
- ចំណែកធាតុមាន ១៨ តាមលំដាប់របស់ទ្វារ,
ធាតុ និង ចិត្ត ដែលកើតក្នុងទ្វារ ជាមួយ
អារម្មណ៍ទាំងនោះ ។

គាថាសង្ខេបទី ១៣

១៣ ទុក្ខំ តេភូមកំ វដ្តំ តណ្ហាសមុទយោ ភវេ
និរោធោនាមនិព្វានំ មគ្គោ លោកុត្តរោ មតោ ។

ប្រែថា _ វដ្តសំសារ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ៣ ឈ្មោះថា ទុក្ខ,
_ តណ្ហា ជា សមុទយ,
_ និព្វាន ឈ្មោះថា និរោធ,
_ មគ្គ ដែលជា លោកុត្តរ ឈ្មោះថា មគ្គ ។

គាថាសង្ខេបៈ ទី ១៤

១៤. មគ្គយុត្តា ផលាចេវ ចតុសច្ចវិនិស្សដា
ឥតិ បញ្ចប្បភេទេន បវុត្តោ សព្វសង្គហោ ។

ប្រែថា _ ធម៌ ដែលប្រកបជាមួយ មគ្គចិត្ត និង ផលចិត្តប្បាម
(ស្យា អង្គមគ្គយ ដែលនៅក្នុង មគ្គចិត្ត) ឈ្មោះថា ជា
ធម៌ ដែលផុតចេញ ពី សច្ច ៤,
_ ការរួបរួមធម៌ ទាំងអស់ បានចោលចុត ដោយ
ប្រភេទ ៥ យ៉ាង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(ចប់ ធម៌ស្ពុក ជាខ្លួន ទី៧)

បរិច្ឆេទ ទី ៤

វីថិសង្គហវិភាគ

(ការដើររបស់ចិត្ត ឬ វីថិចិត្ត)

១. ចិត្តុប្បាទានមិច្ចេវំ កត្វា សង្គហមុត្តរំ
ភូមិបុគ្គលភេទេន បុព្វាបរនិយាមិតំ។

២. បវត្តិសង្គហំ នាម បដិសន្ធិប្បវត្តិយំ
បវក្ខាមិ សមាសេន យថាសម្ភវតោ កថំ។

៣. វីថិចិត្តានិ សត្តេវ ចិត្តុប្បាទា ចតុទ្ទស
ចតុប្បញ្ញាស វិត្ថារា បញ្ចទ្វារេ យថារហំ។

៤. វីថិចិត្តានិ តីណេវ ចិត្តុប្បាទា ទសេរិតា
វិត្ថារេន បនេត្ថេក ចត្តាលីស វិភាវយេ។

៥. ទ្វត្តឹស សុខបុញ្ញម្ហា ទ្វាទសោបេក្ខកា បរំ
សុខិតក្រិយតោ អដ្ឋ ឆ សម្ភោន្តិ ឧបេក្ខកា។

៦. បុថុជ្ជនានំ សេក្ខានំ កាមបុញ្ញាតិហេតុតោ
តិហេតុកាមក្រិយតោ វីតរាគានមប្បនា ។

៧. កាមេ ជវន-សត្តាល- ម្ពណានំ និយមេ សតិ
វិភូតេតិមហន្តេ ច តទាលម្ពណមីរិតំ ។

៨. សត្តក្ខត្តុំ បរិត្តានិ មគ្គាភិញ្ញា សកិំ មតា
អវសេសានិ លព្ភន្តិ ជវនានិ ពហូនិបិ ។

៩. អសេក្ខានំ ចតុចត្តា ឡីស សេក្ខានមុទ្ទិសេ
ឆប្បញ្ញាសាវសេសានំ ចតុប្បញ្ញាស សម្ភវា ។

១០. អសីតិ វីថិចិត្តានិ កាមេ រូបេ យថា រហំ
ចតុសដ្ឋិ តថា រូបេ ទ្វេចត្តាឡីស លព្ភរេ ៕

(ចប់ គាថាបាលីសុទ្ធ)

បាលី - ប្រែ

គាថាសង្គហៈ ទី ១២

ចិត្តុប្បាទានមិច្ចេវំ កត្វា សង្គហមុត្តរំ
ភូមិបុគ្គលភេទេន បុព្វាបរនិយាមិតំ ។
បវត្តិសង្គហំ នាម បដិសន្ធិប្បវត្តិយំ
បវក្ខាមិ សមាសេន យថាសម្ភវតោ កថំ ។

ប្រែ :- ខ្ញុំព្រះករុណា បានធ្វើការរួបរួមចិត្តនិងចេតសិកដ៏ល្អដូច្នេះហើយ (ឥឡូវនេះ) នឹងពោលនូវបរិច្ឆេទឈ្មោះថាបវត្តិសង្គហៈ ក្នុងបដិសន្ធិកាលនិងបវត្តិកាល ដែលកំណត់ទុកតាមលំដាប់ចិត្តមុននិងចិត្តក្រោយ ព្រមដោយប្រភេទរបស់ភូមិនិង

បុគ្គលដោយសង្ខេបតាមសមគួរ ។

សង្គហគាថាទី ៣

៣. វីថិចិត្តានិ សត្តេវ, ចិត្តុប្បាទា ចតុទ្ទស
ចតុបញ្ញាស វិត្ថារា, បញ្ចទ្វារេ យថារហំ ។

ប្រែ : ក្នុងបញ្ចទ្វារមានវិថិចិត្ត ៧ ប៉ុណ្ណោះ មានចិត្តុប្បាទ ១៤ ដោយពិស្តារមានចិត្ត ៥៤ ដួង តាមសមគួរ ។

សង្គហគាថាទី ៤

៤. វីថិចិត្តានិ តីណេវ, ចិត្តុប្បាទា ទសេរិតា
វិត្ថារេន បនេត្ថេក- ចត្តាឡីស វិភាវយេ ។

ប្រែ : ក្នុងមនោទ្វារនេះ បណ្ឌិតគប្បីពោលវិថិចិត្តទុក ៣ ប៉ុណ្ណោះ និងពោលចិត្តុប្បាទ ១០ ដោយពិស្តារមានចិត្ត ៤១ ។

សង្គហគាថាទី ៥

៥. ទ្វត្តឹស សុខបុញ្ញម្ហា, ទ្វាទសោបេក្ខកា បរំ,
សុខិតក្រិយតោ អដ្ឋ, ឆ សម្ភោន្តិ ឧបេក្ខកា ។

ប្រែ : ក្រោយពីមហាកុសលញាណសម្បយុត្តសោមនស្សជវន ២ ដួង រលត់ទៅហើយ សោមនស្សអប្បនាជវន ៣២ ដួង រមែងកើតឡើង,

ក្រោយពីមហាកុសលញាណសម្បយុត្តឧបេក្ខាជវន ២ ដួង រលត់ទៅហើយ ឧបេក្ខាអប្បនាជវន ១២ ដួង រមែងកើតឡើង,

ក្រោយពីមហាកិរិយាញាណសម្បយុត្តសោមនស្សជវ័ន ២ ដួង រលត់ទៅហើយ សោមនស្សអប្បនាជវ័ន ៨ ដួង រមែងកើតឡើង,

ក្រោយពីមហាកិរិយាញាណសម្បយុត្តឧបេក្ខាជវ័ន ២ ដួង រលត់ទៅហើយ ឧបេក្ខាអប្បនាជវ័ន ៦ ដួង រមែងកើតឡើង ។

សង្គហគាថាទី ៦

៦. បុថុជ្ជនាន សេក្ខានំ, កាមបុញ្ញតិហេតុតោ,
តិហេតុកាមក្រិយតោ, វីតរាគានមប្បនា ។

ប្រែ : ក្រោយពីមហាកុសលញាណសម្បយុត្តជវ័ន ៤ ដួង របស់តិហេតុកបុថុជ្ជន្ននិងផលសេក្ខបុគ្គល ៣ ពួក រលត់ទៅហើយ អប្បនាជវ័ន ៤៤ ដួង រមែងកើតឡើង,

ក្រោយពីមហាកិរិយាញាណសម្បយុត្តជវ័ន ៤ ដួង របស់ព្រះអរហន្តរលត់ទៅហើយ អប្បនាជវ័ន ១៤ ដួង រមែងកើតឡើង។

សង្គហគាថាទី ៧

៧. កាមេ ជវនសត្តាល- ម្ពណានំ និយមេ សតិ
វិភូតេតិមហន្តេ ច, តទាលម្ពណមីរិតំ ។

ប្រែ : ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យទាំងឡាយបានពោលថា ការកំណត់នៃអង្គទាំង ៣ គឺ កាមជវ័ន កាមបុគ្គល និងកាមារម្មណ៍ កាលបើគ្រប់បរិបូណ៌ហើយ វិភូតារម្មណ៍វីថិ និងអតិមហន្តារម្មណ៍វីថិ មានតទាលម្ពណចិត្តកើតបាន ។

សង្គហគាថាទី ៨

៨. **សត្តក្ខត្តុំ បរិត្តានិ, មគ្គាភិញ្ញា សកឹ មតា,**
អវសេសានិ លព្ភន្តិ, ជវនានិ ពហូនិបិ ។

ប្រែ : អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបកាមជវនទាំងនោះ រមែងកើតឡើងបានយ៉ាងច្រើន ៧ ដួង, មគ្គជវននិងអភិញ្ញាជវនរមែងកើតឡើងបាន ១ ដួង, មហគ្គតជវននិងផលជវនដែលក្រៅពីមគ្គជវននិងអភិញ្ញាជវន សូម្បីច្រើនដងក៏កើតឡើងបាន (១ ដងក៏កើតឡើងបាន) ។

សង្គហគាថាទី ៩

៩. **អសេក្ខានំ ចតុចត្តា- ឡីស សេក្ខានមុទ្ទិសេ,**
ឆបញ្ញាសាវសេសានំ, ចតុបញ្ញាស សម្ភវា ។

ប្រែ : គប្បីសម្តែងវីថិចិត្តដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមសមគួរ ក្នុងសន្តានរបស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានវីថិចិត្តកើតបានយ៉ាងច្រើន ៤៤ ដួង,

ក្នុងសន្តានរបស់សេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ មានវីថិចិត្តកើតបានយ៉ាងច្រើន ៥៦ ដួង,

ក្នុងសន្តានរបស់បុគ្គលដែលក្រៅពីនោះ មានវីថិចិត្តកើតបានយ៉ាងច្រើន ៥៤ ដួង ។

សង្គហគាថាទី ១០

១០. អសីតិ វីថិចិត្តានិ, កាមេ រូបេ យថារហំ,
ចតុសដ្ឋិ តថារូបេ, ទ្វេចត្តាឡីស លព្ភរេ ។

ប្រែ : ក្នុងកាមភូមិ ១១ មានវីថិចិត្តទាំងអស់ ៨០ ដួង រមែងកើតឡើងបានតាមសមគួរដល់បុគ្គល, ក្នុងរូបភូមិ ១៥ (វៀរអសញ្ញសត្តភូមិ ១) មានវីថិចិត្តទាំងអស់ ៦៤ ដួង រមែងកើតឡើងបានតាមសមគួរដល់បុគ្គល, ក្នុងអរូបភូមិ ៤ មានវីថិចិត្តទាំងអស់ ៤២ ដួង រមែងកើតឡើងបានតាមសមគួរដល់បុគ្គល ។

* * *

វត្ថុឆក្កៈ (វត្ថុ ៦) គឺ

១. ចក្ខុវត្ថុ	*អង្គធម៌បានដល់*		*ចក្ខុបសាទ*
២. សោតវត្ថុ	..	..	*សោតបសាទ*
៣. ឃានវត្ថុ	..	..	*ឃានបសាទ*
៤. ជិវ្ហាវត្ថុ	..	..	*ជិវ្ហាបសាទ*
៥. កាយវត្ថុ	..	..	*កាយបសាទ*
៦. ហទយវត្ថុ	..	..	*ហទយវត្ថុរូប ។*

…………

ទ្វារឆក្កៈ (ទ្វារ ៦) គឺ

១. ចក្ខុទ្វារ *អត្ថធម៌បានដល់ ចក្ខុបសាទ*

២. សោតទ្វារ .. .. *សោតបសាទ*

៣. ឃានទ្វារ .. .. *ឃានបសាទ*

៤. ជិវ្ហាទ្វារ .. .. *ជិវ្ហាបសាទ*

៥. កាយទ្វារ .. .. *កាយបសាទ*

៦. មនោទ្វារ .. .. *ភវង្គចិត្ត ១៩ ។*

អារម្មណឆក្កៈ (អារម្មណ៍ ៦) គឺ

១. រូបារម្មណ៍ *អត្ថធម៌បានដល់ ពណ៌ផ្សេងៗ*

២. សទ្ទារម្មណ៍ .. .. *សម្លេងផ្សេងៗ*

៣. គន្ធារម្មណ៍ .. .. *ក្លិនផ្សេងៗ*

៤. រសារម្មណ៍ .. .. *រសផ្សេងៗ*

៥. ផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ .. .. *ក្តៅ ត្រជាក់ រឹង ទន់ តឹង*
កំរើក ញ័រ

៦. ធម្មារម្មណ៍ .. .. *ចិត្ត ៨៩ ចេតសិក ៥២*
បសាទរូប ៥ សុខុមរូប ១៦
និព្វាន បញ្ញត្តិ] ។

....

វិញ្ញាណឆក្កៈ

១. **ចក្ខុវិញ្ញាណ** អង្គធម៌បានដល់ ចក្ខុវិញ្ញាណចិត្ត ២ ដួង
២. **សោតវិញ្ញាណ** ... ... សោតវិញ្ញាណចិត្ត ២ ដួង
៣. **ឃានវិញ្ញាណ** ... ... ឃានវិញ្ញាណចិត្ត ២ ដួង
៤. **ជិវ្ហាវិញ្ញាណ** ... ... ជិវ្ហាវិញ្ញាណចិត្ត ២ ដួង
៥. **កាយវិញ្ញាណ** ... ... កាយវិញ្ញាណចិត្ត ២ ដួង
៦. **មនោវិញ្ញាណ** ... ... ចិត្ត ៧៩ ដួងដ៏សេស ។

វីថិឆក្កៈ

ក្នុងវីថិនេះ ចែកចេញជា ២ យ៉ាង គឺ តាមប្រភេទនៃទ្វារ ១ តាមប្រភេទនៃវិញ្ញាណ ១ ។

តាមប្រភេទនៃទ្វារមាន ៦ យ៉ាង គឺ ៖

១. **ចក្ខុទ្វារវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលកើតឡើងតាមចក្ខុទ្វារ អង្គធម៌បានដល់ ចិត្ត ៤៦ ដួង ចេតសិក ៥០ (វៀរអប្បមញ្ញាចេតសិក ២) ។

២. **សោតទ្វារវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលកើតឡើងតាមសោតទ្វារ អង្គធម៌បានដល់ ចិត្ត ៤៦ ដួង ចេតសិក ៥០ (វៀរអប្បមញ្ញាចេតសិក ២) ។

៣. **ឃានទ្វារវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែល

កើតឡើងតាមឃានទ្វារ អត្ថធម៌បានដល់ ចិត្ត ៤៦ ដួង ចេតសិក ៥០ (វៀរអប្បមញ្ញាចេតសិក ២) ។

៤. **ជិវ្ហាទ្វារវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលកើតឡើងតាមជិវ្ហាទ្វារ អត្ថធម៌បានដល់ ចិត្ត ៤៦ ដួង ចេតសិក ៥០ (វៀរអប្បមញ្ញាចេតសិក ២) ។

៥. **កាយទ្វារវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលកើតឡើងតាមកាយទ្វារ អត្ថធម៌បានដល់ ចិត្ត ៤៦ ដួង ចេតសិក ៥០ (វៀរអប្បមញ្ញាចេតសិក ២) ។

៦. **មនោទ្វារវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលកើតឡើងតាមមនោទ្វារ អត្ថធម៌បានដល់ ចិត្ត ៦៧ ដួង (វៀរទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណចិត្ត ១០ មនោធាតុ ៣ មហគ្គតវិបាកចិត្ត ៩) ចេតសិក ៥២ ។

តាមប្រភេទនៃវិញ្ញាណ មាន ៦ យ៉ាង គឺ ៖

១. **ចក្ខុវិញ្ញាណវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលលើកយកចក្ខុវិញ្ញាណឡើងជាប្រធាន

២. **សោតវិញ្ញាណវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលលើកយកសោតវិញ្ញាណឡើងជាប្រធាន

៣. **ឃានវិញ្ញាណវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលលើកយកឃានវិញ្ញាណឡើងជាប្រធាន

៤. **ជិវ្ហាវិញ្ញាណវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលលើកយកជិវ្ហាវិញ្ញាណឡើងជាប្រធាន

៥. **កាយវិញ្ញាណវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលលើកយកកាយវិញ្ញាណឡើងជាប្រធាន

៦. **មនោវិញ្ញាណវីថិ** ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ចិត្តនិងចេតសិក ដែលលើកយកមនោវិញ្ញាណ គឺជវ័ន ៥៥ ឡើងជាប្រធាន ។

វិសយប្បវត្តិឆក្កៈ

ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អារម្មណ៍ក្នុងទ្វារ ៦ យ៉ាង ដូច្នេះ គឺ

ក្នុងបញ្ចទ្វារ មាន ៤ យ៉ាង គឺ ៖

១. **អតិមហន្តារម្មណ៍** គឺអារម្មណ៍ ៥ យ៉ាង ដែលកន្លងចិត្តក្ខណៈ ១ ខណៈហើយ មកប្រាកដក្នុងបញ្ចទ្វារ ។

២. **មហន្តារម្មណ៍** គឺអារម្មណ៍ ៥ យ៉ាង ដែលកន្លងចិត្តក្ខណៈ ២ ឬ ៣ ខណៈហើយ ទើបមកប្រាកដក្នុងបញ្ចទ្វារ ។

៣. **បរិត្តារម្មណ៍** គឺអារម្មណ៍ ៥ យ៉ាង ដែលកន្លងចិត្តក្ខណៈ ៤-៥-៦-៧-៨ ឬ ៩ ខណៈហើយ ទើបមកប្រាកដក្នុងបញ្ចទ្វារ ។

៤. **អតិបរិត្តារម្មណ៍** គឺអារម្មណ៍ ៥ យ៉ាង ដែលកន្លងចិត្តខណៈ ១០-១១-១២-១៣-១៤ ឬ ១៥ ខណៈហើយ ទើបមកប្រាកដក្នុងបញ្ចទ្វារ ។

ចំណែកក្នុងមនោទ្វារ មាន ២ យ៉ាង គឺ ៖

១. **វិភូតារម្មណ៍** អារម្មណ៍ដែលប្រាកដច្បាស់ក្នុងមនោទ្វារ
២. **អវិភូតារម្មណ៍** អារម្មណ៍ដែលមិនប្រាកដច្បាស់ក្នុងមនោទ្វារ ។

វីថិមុត្តសង្គហវិភាគ

បរិច្ឆេទ ទី ៥

ព្រះបាលី និងសេចក្តីប្រែ

គាថាសង្គហទី ១

១.វីថិចិត្តវសេនេវំ, បវត្តិយមុទីរិតោ
បវត្តិសង្គហោ នាម សន្ធិយំ ទានិ វុច្ចតិ ។

ខ្ញុំព្រះករុណា បានសម្តែងបរិច្ឆេទឈ្មោះថា ការរួបរួមនូវការប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបវត្តិកាល ដោយចែកតាមវីថិចិត្ត ដោយន័យដែលបានពោលមកហើយ ឥឡូវនេះ នឹងពោលការរួបរួមនូវការប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបដិសន្ធិកាល ។

គាថាសង្គហទី ២

២. បុថុជ្ជនា ន លព្ភន្តិ សុទ្ធាវាសេសុ សព្វថា
សោតាបន្នា ច សកទា- គាមិនោ ចាបិ បុគ្គលា ។

បុថុជ្ជន ព្រះសោតាបន្ន និងសកទាគាមី រមែងមិនកើតក្នុងព្រហ្មលោកជាន់សុទ្ធាវាសភូមិដោយប្រការទាំងពួង ។

គាថាសង្គហទី ៣

៣. អរិយា នោបលព្ភន្តិ អសញ្ញាបាយភូមិសុ
សេសដ្ឋានេសុ លព្ភន្តិ អរិយានរិយាបិ ច ។

ព្រះអរិយបុគ្គលរមែងមិនកើតក្នុងអសញ្ញសត្តភូមិ និងអបាយភូមិ ព្រះអរិយបុគ្គល និងបុគ្គលដែលមិនមែនជាព្រះអរិយបុគ្គលរមែងកើតក្នុងភូមិដទៃទៀតបាន ។

គាថាសង្គហទី ៤

៤. នវសតញ្ចេកវីស-   វស្សានំ កោដិយោ តថា
វស្សសតសហស្សានិ,   សដ្ឋិ ច វសវត្តិសុ ។

៩២១ កោដិ ៦ លានឆ្នាំ (របស់មនុស្ស) ជាប្រមាណនៃអាយុរបស់ទេវតាក្នុងជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី ។

គាថាសង្គហទី ៥

៥.បដិសន្ធិ ភវង្គញ្ច,   តថា ចវនមានសំ
ឯកមេវ តថេវេក-   វិសយញ្ចេកជាតិយំ ។

បដិសន្ធិចិត្ត ភវង្គចិត្ត និងចុតិចិត្តជាចិត្តប្រព្រឹត្តទៅដូចគ្នានុ៎ះឯង ហើយជាចិត្តមានអារម្មណ៍ដូចគ្នាក្នុងភពមួយជាមួយគ្នា ។

គាថាសង្គហទី ៦

៦. អសង្ខារំ សសង្ខារ-   វិបាកានិ ន បច្ចតិ
សសង្ខារមសង្ខារ-   វិបាកានីតិ កេចន ។

បុគ្គលពួកខ្លះយល់ថា កុសលកម្មដែលជាអសង្ខារិក រមែងមិននាំឲ្យកើតវិបាកចិត្តដែលជាសសង្ខារិក កុសលកម្មដែលជាសសង្ខារិក រមែងមិននាំឲ្យកើតវិបាកដែលជាអសង្ខារិក ។

គាថាសង្គហទី ៧

៧. តេសំ ទ្វាទស បាកានិ,   ទសាដ្ឋ ច យថាក្កមំ
យថាវុត្តានុសារេន   យថាសម្ភវមុទ្ទិសេ ។

បុគ្គលគប្បីសម្តែងវិបាកចិត្ត ១២ ដួង ១០ ដួង និង ៨ ដួង តាមទតិលោក តាមលំដាប់ ដោយស្របតាមន័យដែលពោលមកហើយ តាមសមគួរ ។

គាថាសង្គហទី ៨

៨. ឥត្ថំ មហគ្គតំ បុញ្ញំ, យថាភូមិវវត្ថិតំ
ជនេតិ សទិសំ បាកំ, បដិសន្ធិ បវត្តិយំ ។

មហគ្គតកុសលកម្ម ដូចដែលបានពោលមកនេះ រមែងធ្វើឲ្យវិបាកចិត្តដែលមានលក្ខណៈដូចគ្នា ដែលកំណត់ទុកតាមលំដាប់ភូមិ ក្នុងបដិសន្ធិកាល និងបវត្តិកាល ។

គាថាសង្គហទី ៩ និងទី ១០

៩. អារុប្បចុតិយា ហោន្តិ, ហេដ្ឋិមារុប្បវជ្ជិតា
បរមារុប្បសន្ធី ច, តថា កាមតិហេតុកា ។
១០. រូបាវចរចុតិយា, អហេតុរហិតា សិយុំ
សព្វា កាមតិហេតុម្ហា, កាមេស្វេវ បនេតរា ។

ក្រោយពីអរូបាវចរចុតិចិត្ត ៤ ដួង កើតឡើង អរូបាវចរបដិសន្ធិចិត្ត ៤ ដួង (វៀរអរូបាវចរបដិសន្ធិចិត្តថ្នាក់ក្រោម) និងកាមតិហេតុកបដិសន្ធិចិត្ត ៤ ដួង ទាំងនេះរមែងកើតឡើងបាន, ក្រោយពីរូបាវចរចុតិចិត្ត ៥ ដួង កើតឡើង បដិសន្ធិចិត្ត ១៧ ដួង ដែលក្រៅពីអហេតុកបដិសន្ធិចិត្ត ២ ដួង រមែងកើតឡើងបាន ។ ក្រោយពីកាមតិហេតុកចុតិចិត្ត ៤ ដួង កើតឡើង បដិសន្ធិចិត្តទាំងអស់គឺបដិសន្ធិចិត្ត ១៩ ដួង និងរូបបដិសន្ធិ ១ ដួង រមែងកើតឡើងបាន, ក្រោយពីចុតិចិត្តដែលនៅសល់ គឺអហេតុកចុតិចិត្ត ២ ដួង និងទ្វិហេតុកចុតិចិត្ត ៤ ដួង កើតឡើង កាមបដិសន្ធិចិត្ត ១០ ដួង រមែងកើតឡើងក្នុងកាមភូមិ ១១ ប៉ុណ្ណោះ ។

គាថាសង្គហទី ១១

១១. បដិសន្ធិភវង្គវីថិយោ, ចុតិចេហ តថា ភវន្តរេ
បុន សន្ធិ ភវង្គមិច្ចយំ, បរិវត្តតិ ចិត្តសន្តតិ ។

បដិសន្ធិចិត្ត ភវង្គចិត្ត វិថិចិត្ត និងចុតិចិត្ត រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្នភពនេះយ៉ាងណា ក្នុងក្រសែចិត្តនេះគឺ បដិសន្ធិចិត្តនិងភវង្គចិត្តជាដើម រមែងកើតបន្តគ្នាទៅក្នុងភពដទៃទៀត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

គាថាសង្គហទី ១២

១២. បដិសង្ខាយ បនេតមទ្ធុវំ, អធិគន្ត្វា បទមច្ចុតំ ពុធា
សុសមុច្ឆិន្នសិនេហពន្ធនា, សមមេស្សន្តិ ចិរាយ សុព្វតា ។

បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញាទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិដ៏ល្អអស់កាលយូរ ជាអ្នកតាំងមាំពិចារណាឃើញចិត្តនិងចេតសិកនេះថាជារបស់ប្រែប្រួល នឹងបានសម្រេចព្រះនិព្វានដែលមិនប្រែប្រួលហើយ ជាអ្នកមានចំណង គឺតណ្ហាកាត់ផ្តាច់ដោយល្អហើយ នឹងចូលទៅដល់សេចក្តីស្ងប់បាន ។

ឥតិ អភិធម្មត្ថសង្គហេ វីថិមុត្តសង្គហវិភាគោ នាម ។

បញ្ចមោ បរិច្ឆេទោ ។

បរិច្ឆេទទី ៥ ឈ្មោះថា វិថិមុត្តសង្គហវិភាគ
ក្នុងអភិធម្មត្ថសង្គហបករណ៍ចប់ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ។

បរិច្ឆេទ ទី ៥

ព្រះបាលីក្នុងបរិច្ឆេទី ៥

ប្តេជ្ញា

១. វីថិចិត្តវសេនេវំ បវត្តិយមុទីរិតោ
បវត្តិសង្គហោ នាម សន្ធិយំ ទានិ វុច្ចតិ ។

២. ចតស្សា ភូមិយោ ចតុព្វិធា បដិសន្ធិ ចត្តារិ កម្មានិ ចតុធា មរណុប្បត្តិ ចេតិ វីថិមុត្តសង្គហេ ចត្តារិ ចតុក្កានិ វេទិតព្វានិ ។

៣. តត្ថ អបាយភូមិ កាមសុគតិភូមិ រូបាវចរភូមិ អរូបាវចរភូមិ ចេតិ ចតស្សោ ភូមិយោ នាម ។

៤. តាសុ និរយោ តិរច្ឆានយោនិ បេត្តីវិសយោ អសុរកាយោ ចេតិ អបាយភូមិ ចតុព្វិធា ហោតិ ។

៥. មនុស្សា ចាតុមហារាជិកា តាវតឹសា យាមា តុសិតា និម្មានរតិ បរនិម្មិតវសវត្តី ចេតិ កាមសុគតិភូមិ សត្តវិធា ហោតិ ។

៦. សា បនាយមេកាទសវិធាបិ កាមាវចរភូមិច្ចេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។

៧. ព្រហ្មបារិសជ្ជាព្រហ្មបុរោហិតាមហាព្រហ្មា ចេតិ បឋមជ្ឈានភូមិ ។

៨. បរិត្តាភា អប្បមាណាភា អាភស្សរា ចេតិ ទុតិយជ្ឈានភូមិ ។

៩. បរិត្តសុភា អប្បមាណសុភា សុភកិណ្ហា ចេតិ តតិយជ្ឈានភូមិ ។

១០. វេហប្ផលា អសញ្ញសត្តា សុទ្ធាវាសា ចេតិ ចតុត្ថជ្ឈានភូមីតិ រូបាវចរភូមិ សោឡសវិធា ហោតិ ។

១១. អវិហា អតប្បា សុទស្សា សុទស្សី អកនិដ្ឋា ចេតិ សុទ្ធាវាសភូមិ

បញ្ចវិធា ហោតិ ។

១២. អាកាសានញ្ចាយតនភូមិ, វិញ្ញាណញ្ចាយតនភូមិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនភូមិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភូមិ ចេតិ អរូបភូមិ ចតុព្វិធា ហោតិ ។

១៣. បុថុជ្ជនា ន លព្ភន្តិ, សុទ្ធាវាសេសុសព្វថា,
សោតាបន្នា ច សកទា- គាមិនោ ចាបិ បុគ្គលា ។
១៤. អរិយា នោបលព្ភន្តិ, អសញ្ញាបាយភូមិសុ,
សេសដ្ឋានេសុ លព្ភន្តិ, អរិយានរិយាបិ ច ។

ឥទមេត្ថ ភូមិចតុក្កំ ។

១៥. អបាយបដិសន្ធិ កាមសុគតិបដិសន្ធិ រូបាវចរបដិសន្ធិ អរូបាវចរបដិសន្ធិ ចេតិ ចតុព្វិធា បដិសន្ធិ នាម ។

១៦. តត្ថ អកុសលវិបាកោបេក្ខាសហគតសន្តីរណំ អបាយភូមិយំ ឱក្កន្តិក្ខណេបដិសន្ធិ ហុត្វា តតោ បរំ ភវង្គំ បរិយោសានេ ចវនំ ហុត្វា វោច្ឆិជ្ជតិ ។ អយមេកាបាយបដិសន្ធិ នាម ។

១៧. កុសលវិបាកោបេក្ខាសហគតសន្តីរណំ បន កាមសុគតិយំ មនុស្សានញ្ចេវ ជច្ចន្ធាទីនំ ភុម្មស្សិតានញ្ច វិនិបាតិកាសុរានំ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន បវត្តតិ ។

១៨. មហាវិបាកានិ បន អដ្ឋ សព្វត្ថាបិ កាមសុគតិយំ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន បវត្តន្តិ ។

១៩. ឥមា នវ កាមសុគតិបដិសន្ធិយោ នាម ។

២០. សាបនាយំទសវិធាបិ កាមាវចរបដិសន្ធិច្ចេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។

២១. តេសុ ចតុន្នំ អបាយានំ មនុស្សានំ វិនិបាតិកាសុរានញ្ច អាយុប្បមាណគណនាយ និយមោ នត្ថិ ។

២២. ចាតុមហារាជិកានំ បន ទេវានំ ទិព្វានិ បញ្ចវស្សសតានិ អាយុប្បមាណំ, មនុស្សគណនាយ នវុតិវស្សសតសហស្សប្បមាណំ ហោតិ. តតោ ចតុគ្គុណំ តាវតឹសានំ, តតោ ចតុគ្គុណំ យាមានំ, តតោ ចតុគ្គុណំ តុសិតានំ, តតោ ចតុគ្គុណំ និម្មានរតីនំ, តតោ ចតុគ្គុណំ បរនិម្មិតវសវត្តីនំ ។

២៣. នវសតញ្ចេកវីស- វស្សានំ កោដិយោ តថា
វស្សសតសហស្សានិ, សដ្ឋិ ច វសវត្តិសុ ។

២៤. បឋមជ្ឈានវិបាកំ បឋមជ្ឈានភូមិយំ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន បវត្តតិ ។

២៥. តថា ទុតិយជ្ឈានវិបាកំ តតិយជ្ឈានវិបាកញ្ច ទុតិយជ្ឈានភូមិយំ ។

២៦. ចតុត្ថជ្ឈានវិបាកំ តតិយជ្ឈានភូមិយំ ។

២៧. បញ្ចមជ្ឈានវិបាកំ ចតុត្ថជ្ឈានភូមិយំ ។

២៨. អសញ្ញសត្តានំ បន រូបមេវ បដិសន្ធិ ហោតិ តថា តតោ បរំ បវត្តិយំ ចវនកាលេ ច រូបមេវ បវត្តិត្វា និរុជ្ឈតិ, ។ ឥមា ឆ រូបាវចរបដិសន្ធិយោ នាម ។

២៩. តេសុ ព្រហ្មបារិសជ្ជានំ ទេវានំ កប្បស្ស តតិយោ ភាគោ អាយុប្បមាណំ ។

៣០. ព្រហ្មបុរោហិតានំ ឧបឌ្ឍកប្បោ ។

៣១. មហាព្រហ្មានំ ឯកោ កប្បោ ។

៣២. បរិត្តាភានំ ទ្វេ កប្បានិ ។

៣៣. អប្បមាណាភានំ ចត្តារិ កប្បានិ ។

៣៤. អាភស្សរានំ អដ្ឋ កប្បានិ ។

៣៥. បរិត្តសុភានំ សោឡស កប្បានិ ។

៣៦. អប្បមាណសុភានំ ទ្វត្តឹស កប្បានិ ។

៣៧. សុភកិណ្ហានំ ចតុសដ្ឋិ កប្បានិ ។

៣៨. វេហប្ផលានំ អសញ្ញសត្តានញ្ច បញ្ចកប្បសតានិ ។

៣៩. អវិហានំ កប្បសហស្សានិ ។

៤០. អតប្បានំ ទ្វេ កប្បសហស្សានិ ។

៤១. សុទស្សានំ ចត្តារិ កប្បសហស្សានិ ។

៤២. សុទស្សីនំ អដ្ឋ កប្បសហស្សានិ ។

៤៣. អកនិដ្ឋានំ សោឡស កប្បសហស្សានិ ។

៤៤. បឋមារុប្បាទិវិបាកានិ បឋមារុប្បាទិភូមីសុ យថាក្កមំ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន បវត្តន្តិ ។ ឥមា ចតស្សោ អរូបបដិសន្ធិយោ នាម ។

៤៥. តេសុ បន អាកាសានញ្ចាយតនូបគានំ ទេវានំ វីសតិកប្បសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ ។

៤៦. វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគានំ ទេវានំ ចត្តាលីសកប្បសហស្សានិ ។

៤៧. អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគានំ ទេវានំ សដ្ឋិកប្បសហស្សានិ ។

៤៨. នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគានំ ទេវានំ ចតុរាសីតិកប្បសហស្សានិ ។

៤៩. បដិសន្ធិ ភវង្គញ្ច, តថា ចវនមានសំ
ឯកមេវ តថេវេក- វិសយញ្ចេកជាតិយំ ។

ឥទមេត្ថ បដិសន្ធិចតុក្កំ ។

៥០. ជនកំ ឧបត្ថម្ភកំ ឧបបីឡកំ ឧបឃាតកញ្ចេតិ កិច្ចវសេន ។

៥១. គរុកំ អាសន្នំ អាចិណ្ណំ កដត្តាកម្មញ្ចេតិ បាកទានបរិយាយេន ។

៥២.ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ ឧបបជ្ជវេទនីយំ អបរាបរិយវេទនីយំ អហោសិកម្មញ្ចេតិ បាកកាលវសេន ចត្តារិ កម្មានិ នាម ។

៥៣. តថា អកុសលំ កាមាវចរកុសលំ រូបាវចរកុសលំ អរូបាវចរកុសលញ្ចេតិ បាកឋានវសេន ។

៥៤. តត្ថ អកុសលំ កាយកម្មំ វចីកម្មំ មនោកម្មញ្ចេតិ កម្មទ្វារវសេន តិវិធំ ហោតិ ។

៥៥. កថំ ? បាណាតិបាតោ អទិន្នាទានំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ ចេតិ កាយវិញ្ញត្តិសង្ខាតេ កាយទ្វារេ ពាហុល្លវុត្តិតោ កាយកម្មំ នាម ។

៥៦. មុសាវាទោ បិសុណវាចា ផរុសវាចា សម្ផប្បលាបោ ចេតិ វចីវិញ្ញត្តិសង្ខាតេ វចីទ្វារេ ពាហុល្លវុត្តិតោ វចីកម្មំ នាម ។

៥៧. អភិជ្ឈា ព្យាបាទោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ចេតិ អញ្ញត្រាបិ វិញ្ញត្តិយា មនស្មឹយេវ ពាហុល្លវុត្តិតោ មនោកម្មំ នាម ។

៥៨. តេសុ បាណាតិបាតោ ផរុសវាចា ព្យាបាទោ ច ទោសមូលេន ជាយន្តិ ។

៥៩. កាមេសុមិច្ឆាចារោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ ច លោភមូលេន ។

៦០. សេសានិ ចត្តារិបិ ទ្វីហិ មូលេហិ សម្ភវន្តិ ។

៦១. ចិត្តុប្បាទវសេន បនេតំ អកុសលំ សព្វថាបិ ទ្វាទសវិធំ ហោតិ ។

៦២.កាមាវចរកុសលម្បិ កាយទ្វារេ បវត្តំ កាយកម្មំ, វចីទ្វារេ បវត្តំ វចីកម្មំ, មនោទ្វារេ បវត្តំ មនោកម្មញ្ចេតិ កម្មទ្វារវសេន តិវិធំ ហោតិ ។

៦៣. តថា ទានសីលភាវនាវសេន ។

៦៤. ចិត្តុប្បាទវសេន បនេតំ អដ្ឋវិធំ ហោតិ ។

៦៥. ទានសីលភាវនាបចាយនវេយ្យាវច្ចបត្តិ ទាន បត្តានុមោទន ធម្មស្សវន ធម្មទេសនា ទិដ្ឋិជុកម្មវសេន ទសវិធំ ហោតិ ។

៦៦. តំ បនេតំ វីសតិវិធម្បិ កាមាវចរកម្មមិច្ចេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។

៦៧. រូបាវចរកុសលំ បន មនោកម្មមេវ, តញ្ច ភាវនាមយំ អប្បនា-

ប្បត្តំ, ឈានង្គភេទេន បញ្ចវិធំ ហោតិ ។

៦៨. តថា អរូបាវចរកុសលញ្ច មនោកម្មំ, តម្បិ ភាវនាមយំ អប្បនាប្បត្តំ ។ អារម្មណភេទេន ចតុព្វិធំ ហោតិ ។

៦៩. ឯត្ថាកុសលកម្មមុទ្ធច្ចរហិតំ អបាយភូមិយំ បដិសន្ធឹ ជនេតិ, បវត្តិយំ បន សព្វម្បិ ទ្វាទសវិធំ សត្តាកុសលបាកានិ សព្វត្ថាបិ កាមលោកេ រូបលោកេ ច យថារហំ វិបច្ចតិ ។

៧០. កាមាវចរកុសលម្បិ កាមសុគតិយមេវ បដិសន្ធឹ ជនេតិ, តថា បវត្តិយញ្ច មហាវិបាកានិ, អហេតុកវិបាកានិ បន អដ្ឋបិ សព្វត្ថាបិ កាមលោកេ រូបលោកេ ច យថារហំ វិបច្ចតិ ។

៧១. តត្ថាបិ តិហេតុកមុក្កដ្ឋំ កុសលំ តិហេតុកំ បដិសន្ធឹ ទត្វា បវត្តេសោឡស វិបាកានិ វិបច្ចតិ ។

៧២. តិហេតុកមោមកំ ទ្វិហេតុកមុក្កដ្ឋញ្ច កុសលំ ទ្វិហេតុកំ បដិសន្ធឹ ទត្វា បវត្តេ តិហេតុករហិតានិ ទ្វាទស វិបាកានិ វិបច្ចតិ ។

៧៣. ទ្វិហេតុកមោមកំ បន កុសលំ អហេតុកមេវ បដិសន្ធឹ ទេតិ បវត្តេ ច អហេតុកវិបាកានេវ វិបច្ចតិ ។

៧៤. អសង្ខារំ សសង្ខារ-   វិបាកានិ ន បច្ចតិ
សសង្ខារមសង្ខារ-   វិបាកានីតិ កេចន ។
តេសំ ទ្វាទស បាកានិ,   ទសាដ្ឋ ច យថាក្កមំ
យថាវុត្តានុសារេន   យថាសម្ភវមុទ្ទិសេ ។

៧៥. រូបាវចរកុសលំ បន បឋមជ្ឈានំ បរិត្តំ ភាវេត្វា ព្រហ្មបារិសជ្ជេសុ ឧប្បជ្ជតិ ។

៧៦. តទេវ មជ្ឈិមំ ភាវេត្វា ព្រហ្មបុរោហិតេសុ ។

៧៧. បណីតំ ភាវេត្វា មហាព្រហ្មេសុ ។

៧៨. តថា ទុតិយជ្ឈានំ តតិយជ្ឈានញ្ច បរិត្តំ ភាវេត្វា បរិត្តាភេសុ ។

៧៩. មជ្ឈិមំ ភាវេត្វា អប្បមាណាភេសុ ។

៨០. បណីតំ ភាវេត្វា អាភស្សរេសុ ។

៨១. ចតុត្ថជ្ឈានំ បរិត្តំ ភាវេត្វា បរិត្តសុភេសុ ។

៨២. មជ្ឈិមំ ភាវេត្វា អប្បមាណសុភេសុ ។

៨៣. បណីតំ ភាវេត្វា សុភកិណ្ហេសុ ។

៨៤. បញ្ចមជ្ឈានំ ភាវេត្វា វេហប្ផលេសុ ។

៨៥. តទេវ សញ្ញាវិរាគំ ភាវេត្វា អសញ្ញសត្តេសុ ។

៨៦. អនាគាមិនោ បន សុទ្ធាវាសេសុ ឧប្បជ្ជន្តិ ។

៨៧. អរូបាវចរកុសលញ្ច យថាក្កមំ ភាវេត្វា អារុប្បេសុ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ។

៨៨. ឥត្ថំ មហគ្គតំ បុញ្ញំ, យថាភូមិវវត្ថិតំ ។
ជនេតិ សទិសំ បាកំ, បដិសន្ធិបវត្តិយំ ។

ឥទមេត្ថ កម្មចតុក្កំ ។

៨៩. អាយុក្ខយេន កម្មក្ខយេន ឧភយក្ខយេន ឧបច្ឆេទកកម្មុនា ចេតិ ចតុធា មរណុប្បត្តិ នាម ។

៩០. តថា ច មរន្តានំ បន មរណកាលេ យថារហំ អភិមុខីភូតំ ភវន្តរេ បដិសន្ធិជនកំ កម្មំ វា, តំកម្មករណកាលេ រូបាទិកមុបលទ្ធបុព្វមុបករណភូតញ្ច កម្មនិមិត្តំ វា, អនន្តរមុប្បជ្ជមានភវេ ឧបលភិតព្វមុបភោគភូតញ្ច គតិនិមិត្តំ វា កម្មពលេន ឆន្នំ ទ្វារានំ អញ្ញតរស្មឹ បច្ចុបដ្ឋាតិ ។

តតោ បរំ តមេវ តថោបដ្ឋិតំ អារម្មណំ អារព្ភ វិបច្ចមានកកម្មានុរូបំ បរិសុទ្ធំ ឧបក្កិលិដ្ឋំ វា ឧបលភិតព្វភវានុរូបំ តត្ថោណតំវ ចិត្តសន្តានំ អភិណ្ហំ បវត្តតិ ពាហុល្លេន, តមេវ វា បន ជនកភូតំ កម្មំ អភិនវករណវសេន ទ្វារប្បត្តំ ហោតិ ។

៩១. បច្ចាសន្នមរណស្ស តស្ស វីថិចិត្តាវសានេ ភវង្គក្ខយេ វា ចវនវសេន បច្ចុប្បន្នភវបរិយោសានភូតំ ចុតិចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈតិ, តស្មឹ និរុទ្ធាវសានេ តស្សានន្តរមេវ តថាគហិតំ អារម្មណំ អារព្ភ សវត្ថុកំ អវត្ថុកមេវ វា យថារហំ អវិជ្ជានុសយបរិក្ខិត្តេន តណ្ហានុសយមូលកេន សង្ខារេន ជនិយមានំ សម្បយុត្តេហិ បរិគ្គយ្ហមានំ សហជាតានមធិដ្ឋានភាវេន បុព្វង្គមភូតំ ភវន្តរបដិសន្ធានវសេន បដិសន្ធិសង្ខាតំ មានសំ ឧប្បជ្ជមានមេវ បតិដ្ឋាតិ ភវន្តរេ ។

៩២. មរណាសន្នវីថិយំ បនេត្ថ មន្ទប្បវត្តានិ បញ្ចេវ ជវនានិ បាដិកង្ខិតព្វានិ, តស្មា យទិ បច្ចុប្បន្នារម្មណេសុ អាបាថគតេសុ ធរន្តេស្វេវ មរណំ ហោតិ, តទា បដិសន្ធិភវង្គានម្បិ បច្ចុប្បន្នារម្មណតា លព្ភតីតិ កត្វា កាមាវចរបដិសន្ធិយា ឆទ្វារគ្គហិតំ កម្មនិមិត្តំ គតិនិមិត្តញ្ច បច្ចុប្បន្នមតីតារម្មណំ ឧបលព្ភតិ, កម្មំ បន អតីតមេវ, តញ្ច មនោទ្វារគ្គហិតំ, តានិ បន សព្វានិបិ បរិត្តធម្មភូតានេវារម្មណានិ ។

៩៣. រូបាវចរបដិសន្ធិយា បន បញ្ញត្តិភូតំ កម្មនិមិត្តមេវារម្មណំ ហោតិ ។

៩៤. តថា អរូបបដិសន្ធិយា ច មហគ្គតភូតំ បញ្ញត្តិភូតញ្ច កម្មនិមិត្តមេវ យថារហមារម្មណំ ហោតិ ។

៩៥. អសញ្ញសត្តានំ បន ជីវិតនវកមេវ បដិសន្ធិភាវេន បតិដ្ឋាតិ, តស្មា តេ រូបបដិសន្ធិកា នាម ។

៩៦. អរូបា អរូបបដិសន្ធិកា ។

៩៧. សេសា រូបារូបបដិសន្ធិកា ។

៩៨. អារុប្បចុតិយា ហោន្តិ, ហេដ្ឋិមារុប្បវជ្ជិតា
បរមារុប្បសន្ធី ច, តថា កាមតិហេតុកា ។

រូបាវចរចុតិយា,　　អហេតុរហិតា សិយុំ
សព្វា កាមតិហេតុម្ហា,　　កាមេស្វេវ បនេតរា ។

អយមេត្ថ ចុតិបដិសន្ធិក្កមោ ។

៩៩. ឥច្ចេវំ គហិតបដិសន្ធិកានំ បន បដិសន្ធិនិរោធានន្តរតោ បភុតិ តមេវារម្មណមារព្ភ តទេវ ចិត្តំ យាវ ចុតិចិត្តុប្បាទា អសតិ វីថិចិត្តុប្បាទេ ភវស្ស អង្គភាវេន ភវង្គសន្តតិសង្ខាតំ មានសំ អព្វោច្ឆិន្នំ នទីសោតោ វិយ បវត្តតិ ។

១០០. បរិយោសានេ ច ចវនវសេន ចុតិចិត្តំ ហុត្វា និរុជ្ឈតិ ។

១០១. តតោ បរញ្ច បដិសន្ធាទយោ រថចក្កមិវ យថាក្កមំ ឯវ បរិវត្តន្តា បវត្តន្តិ ។

១០២. បដិសន្ធិភវង្គវីថិយោ,　　ចុតិចេហ តថា ភវន្តរេ
បុន សន្ធិ ភវង្គមិច្ចយំ,　　បរិវត្តតិ ចិត្តសន្តតិ ។
បដិសង្ខាយ បនេតមទ្ធុវំ,　　អធិគន្ត្វា បទមច្ចុតំ ពុធា
សុសមុច្ឆិន្នសិនេហពន្ធនា,　　សមមេស្សន្តិ ចិរាយ សុព្វតា ។

ឥតិ អភិធម្មត្ថសង្គហេ វីថិមុត្តសង្គហវិភាគោ នាម
បញ្ចមោ បរិច្ឆេទោ ។

តារាងភូមិ ៣១

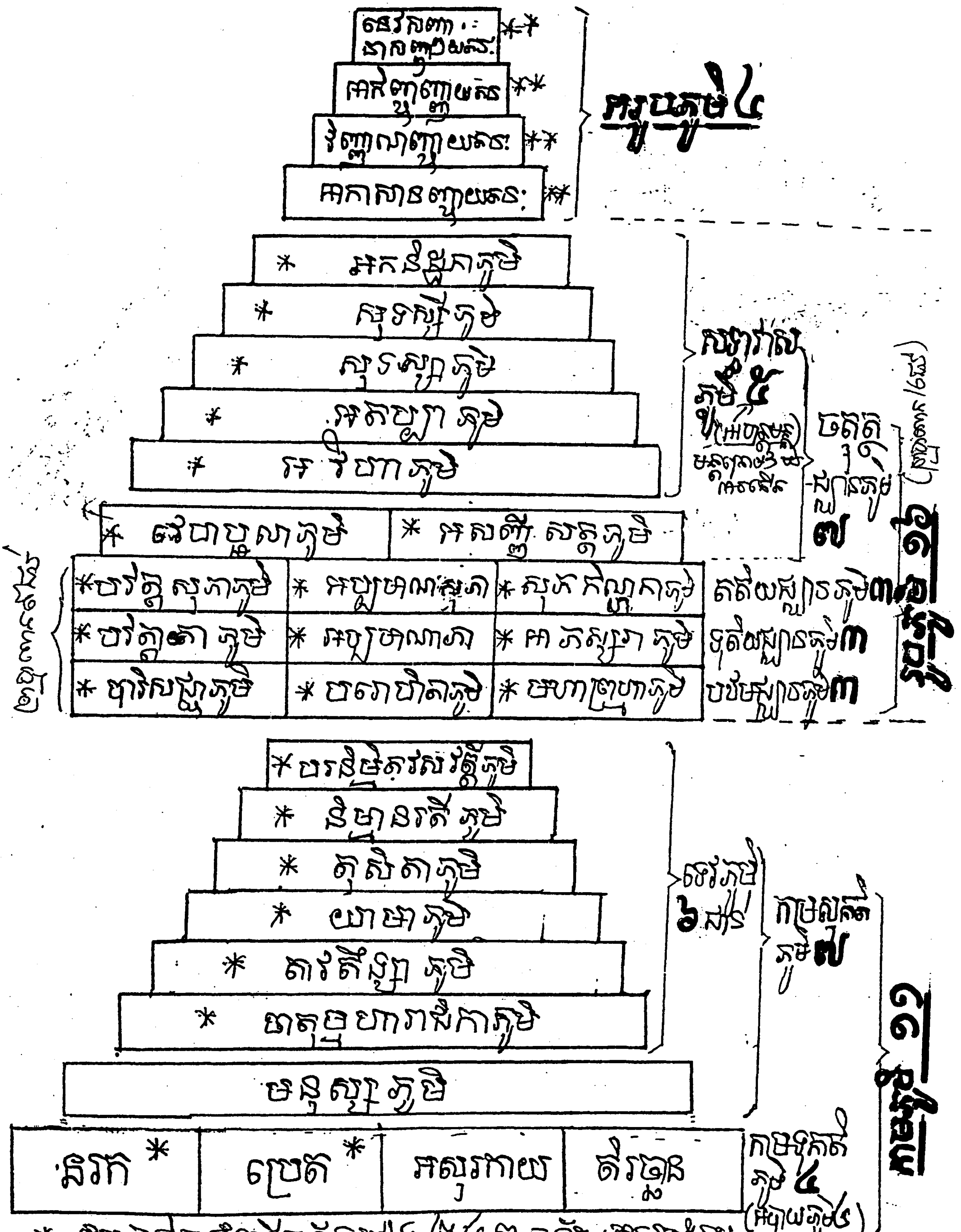
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ **
អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ **
វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ **
អាកាសានញ្ចាយតនៈ **
អរូបភូមិ ៤
* អកនិដ្ឋភូមិ
* សុទស្សីភូមិ
* សុទស្សាភូមិ
* អតប្បាភូមិ
* អវិហាភូមិ
សុទ្ធាវាសភូមិ ៥ (អនាគាមិបុគ្គល) មិនត្រឡប់មកកើតទៀត
* វេហប្ផលាភូមិ
* អសញ្ញីសត្តភូមិ
ចតុត្ថជ្ឈានភូមិ ៧
* បរិត្តសុភាភូមិ
* អប្បមាណសុភាភូមិ
* សុភកិណ្ហកាភូមិ
តតិយជ្ឈានភូមិ ៣
* បរិត្តាភាភូមិ
* អប្បមាណាភាភូមិ
* អាភស្សរាភូមិ
ទុតិយជ្ឈានភូមិ ៣
* បារិសជ្ជាភូមិ
* បុរោហិតាភូមិ
* មហាព្រហ្មាភូមិ
បឋមជ្ឈានភូមិ ៣
រូបភូមិ ១៦
* បរនិម្មិតវសវត្តីភូមិ
* និម្មានរតីភូមិ
* តុសិតាភូមិ
* យាមាភូមិ
* តាវតិំសាភូមិ
* ចាតុម្មហារាជិកាភូមិ
មនុស្សភូមិ
ទេវភូមិ ៦ ជាន់
កាមសុគតិភូមិ ៧
នរក *
ប្រេត *
អសុរកាយ
តិរច្ឆាន
កាមទុគ្គតិភូមិ ៤ (អបាយភូមិ ៤)
កាមភូមិ ១១

* ភូមិបដិសន្ធិកើតនៃ សត្វឡើង ឱបបាតិក ដែលជាឱបបាតិក

** ភូមិបដិសន្ធិកើតនៃ ដោយ ឱបបាតិក ៤ ពួក

វដ្ដសង្សារ ៣១ ភូមិ

(ការអន្ទោលកើតស្លាប់)

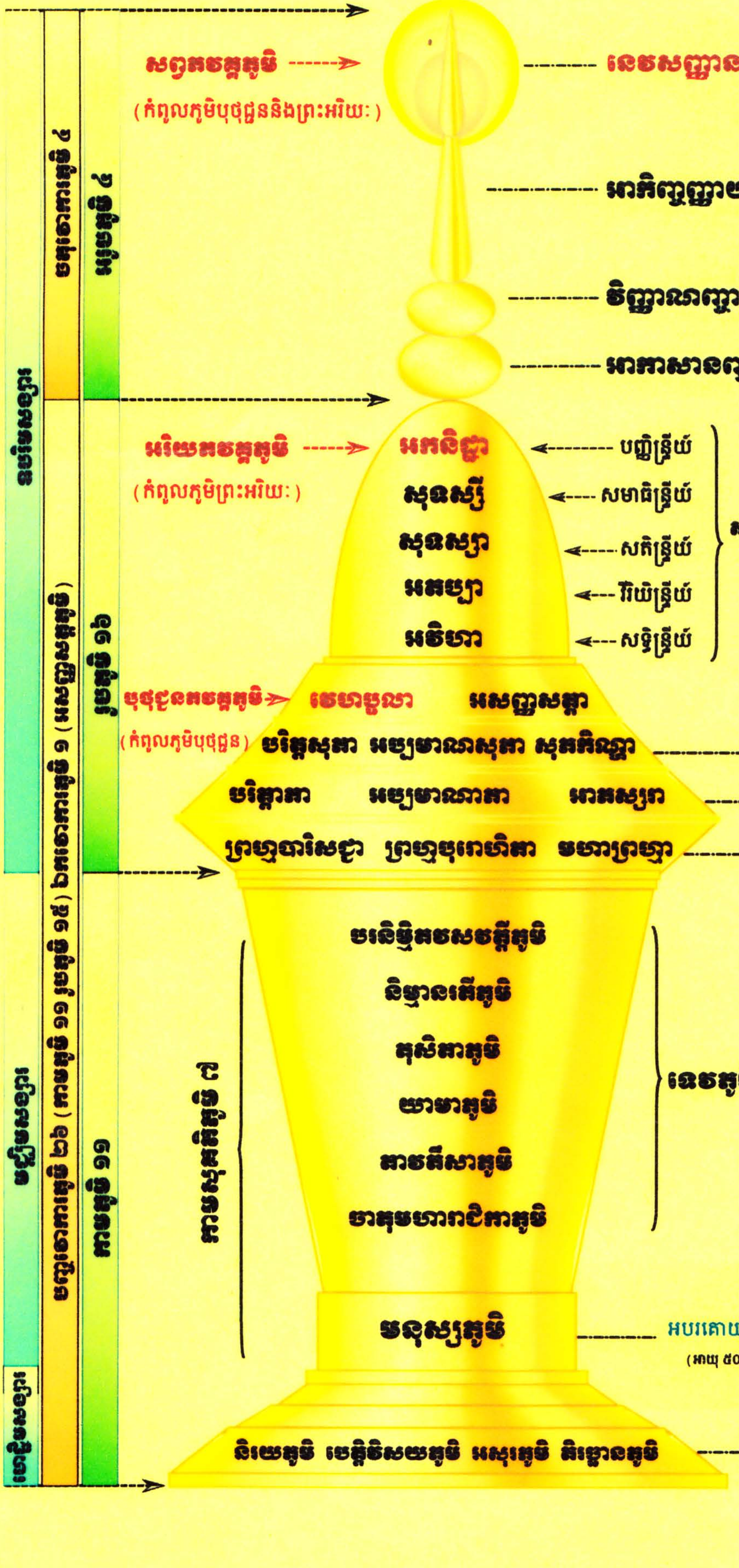
ឧបរិមសង្សារ
មជ្ឈិមសង្សារ
ហេដ្ឋិមសង្សារ
ចតុវោការភូមិ ៤
បញ្ចវោការភូមិ ២៦ (កាមភូមិ ១១ រូបភូមិ ១៥) ឯកវោការភូមិ ១ (អសញ្ញសត្តភូមិ)
អរូបភូមិ ៤
រូបភូមិ ១៦
កាមភូមិ ១១
សព្វភវគ្គភូមិ
(កំពូលភូមិបុថុជ្ជននិងព្រះអរិយៈ)
អរិយភវគ្គភូមិ
(កំពូលភូមិព្រះអរិយៈ)
បុថុជ្ជនភវគ្គភូមិ
(កំពូលភូមិបុថុជ្ជន)
កាមសុគតិភូមិ ៧

នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភូមិ	៨៤,000 មហាកប្ប
អាកិញ្ចញ្ញាយតនភូមិ	៦0,000 មហាកប្ប
វិញ្ញាណញ្ចាយតនភូមិ	៤0,000 មហាកប្ប
អាកាសានញ្ចាយតនភូមិ	២0,000 មហាកប្ប

ចតុត្ថជ្ឈានភូមិ ៧

សុទ្ធាវាសភូមិ ៥

អកនិដ្ឋា	បញ្ញិន្ទ្រិយ៍	១៦,000 មហាកប្ប
សុទស្សី	សមាធិន្ទ្រិយ៍	៨,000 មហាកប្ប
សុទស្សា	សតិន្ទ្រិយ៍	៤,000 មហាកប្ប
អតប្បា	វីរិយិន្ទ្រិយ៍	២,000 មហាកប្ប
អវិហា	សទ្ធិន្ទ្រិយ៍	១,000 មហាកប្ប
វេហប្ផលា **អសញ្ញសត្តា**		៥00 មហាកប្ប

បរិត្តសុភា អប្បមាណសុភា សុភកិណ្ហា	**តតិយជ្ឈានភូមិ ៣**	១៦, ៣២, ៦៤ មហាកប្ប
បរិត្តាភា អប្បមាណាភា អាភស្សរា	**ទុតិយជ្ឈានភូមិ ៣**	២, ៤, ៨ មហាកប្ប
ព្រហ្មបារិសជ្ជា ព្រហ្មបុរោហិតា មហាព្រហ្មា	**បឋមជ្ឈានភូមិ ៣**	១/៣, ១/២, ១ មហាកប្ប

ទេវភូមិ ៦

បរនិម្មិតវសវត្តីភូមិ	១៦,000 ឆ្នាំទិព្វ	(៩,២១៦ លានឆ្នាំមនុស្ស)
និម្មានរតីភូមិ	៨,000 ឆ្នាំទិព្វ	(២,៣0៤ លានឆ្នាំមនុស្ស)
តុសិតាភូមិ	៤,000 ឆ្នាំទិព្វ	(៥៧៦ លានឆ្នាំមនុស្ស)
យាមាភូមិ	២,000 ឆ្នាំទិព្វ	(១៤៤ លានឆ្នាំមនុស្ស)
តាវតឹសាភូមិ	១,000 ឆ្នាំទិព្វ	(៣៦ លានឆ្នាំមនុស្ស)
ចាតុមហារាជិកាភូមិ	៥00 ឆ្នាំទិព្វ	(៩ លានឆ្នាំមនុស្ស)

មនុស្សភូមិ

ឧត្តរកុរុទ្វីប
(អាយុ ១,000 ឆ្នាំ)
អបរគោយានទ្វីប
(អាយុ ៥00 ឆ្នាំ)
បុព្វវិទេហទ្វីប
(អាយុ ៧00 ឆ្នាំ)
ជម្ពូទ្វីប
(អាយុ ១0 ឆ្នាំ-អសង្ខេយ្យឆ្នាំ)

មនុស្សក្នុងជម្ពូទ្វីប
អាយុខ័យ
១0 ឆ្នាំ-អសង្ខេយ្យឆ្នាំ

និរយភូមិ បេត្តិវិសយភូមិ អសុរភូមិ តិរច្ឆានភូមិ — **អបាយភូមិ ៤** អាយុខ័យតាមអំណាចកម្ម

ព្រះពុទ្ធសាសនា

រចនាដោយ ភិក្ខុ កាន់ ដារ៉ា បិតសីលោ